

Mas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlag-postamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV./STEVILKA 3

CELOVEC, DNE 18. JANUARJA 1962

CENA 2.- ŠILINGA

Slovenska gimnazija

Dne 9. majnika 1957 je avstrijski prosvetni minister dr. Drimmel napravil korak, ki ostane prav gotovo zapisan v avstrijski zgodovini odnosov do narodne manjšine in enako važen datum v zgodovini koroških Slovencev.

S tem dnem je bila dekretirana slovenska srednja šola, kakor je predvidena v državni pogodbi z dne 15. majnika 1955. Sicer je bila ta šola tedaj ustanovljena kot poskusna šola, ki razen splošne določbe v besedilu državne pogodbe, ni imela postavne in zakonite osnove. Tako zakonito osnovo pa je dobila šola z državnim zakonom z dne 19. marca 1959.

Od 19. marca 1959 je torej slovenska gimnazija uzakonjena avstrijska srednja šola z jasno določenim učnim načrtom, kateri odgovarja učnim načrtom avstrijskih realnih gimnazij oziroma gimnazij z vsemi obveznostmi in tudi z vsemi pravicami, katere nudi dijakom zaključeni četrti razred in katere bo nudila matura na tej šoli od leta 1963, ko bodo prvi maturanti šolo zapustili.

V jako skromnih razmerah je pričela ta šola s svojim delovanjem v prostorih državne realke v Celovcu. Marsikdo je od početka računal z mrtvorojenim detetom in prisojal šoli le kratek obstoj.

Dejanski razvoj šole pa je pokazal drugo lice. Pokazal je na eni strani zrelost slovenskih staršev, delavcev, kmetov in izobražencev, ki so od prvega dne rekli svoj »da«, v polni zavesti, da je današnji mladini treba široke izobrazbe in solidne vzgoje. Danes srednješolska izobrazba ni več predprava izvoljenih in bogatih, marveč je življenjska nužnost vse doraščajoče mladine. To je bila ena izmed pozitivnih strani ob početkih te nove srednje šole. Drugo nič manj važno in razveseljujoče dejstvo pa je v tem, da je na tej šoli velika večina učencev, ki smejo, ne »morajo« študirati. Mogoče zunaj stoječi tega ne doume popolnoma. Starši v mestu dostikrat ne vedo, kam s fantom ali dekletom, pa ga pošljejo v srednjo šolo, da je tako to veliko vprašanje »kam« za osem let rešeno. Starši dijakov na slovenski gimnaziji pa imajo za svojo mladino polno dela doma in ji kljub temu dovolijo, da gre v gimnazijo, torej otrok sme študirati.

Šola raste iz leta v leto in ima v tem šolskem letu že devet razredov. Marsikdo se iz politične kratkovidnosti zaletava v to šolo in nemški nacionalistični krogi zatrjujejo, da se jim godi v okraju št. Vid ali v okraju Wolfsberg velika krivica, češ ti veliki okraji nimajo svoje srednje šole, »peščici« Slovencev pa je bila taka šola podarjena. V tej zvezi bi hoteli poudariti, da šola ni dar, marveč je zajamčena v državni pogodbi in drugič uzakonjena v šolskem zakonu z dne 19. marca 1959.

Naglasiti pa moramo v tej zvezi še drugo veliko razliko, ki obstoja v tem vprašanju. Slovenci do leta 1959 nismo imeli možnosti, da bi svojim otrokom omogočili višjo izobrazbo v materinskem jeziku, medtem ko imajo nemški sodeželani vrsto možnosti obiska srednjih šol z nemškim učnim jezikom.

Če se v tej zvezi na nemški strani naglašajo gospodarska bremena, ki so naložena staršem s tem, da morajo otroci, ki gredo v srednjo šolo, z doma, kar je seve zvezano s precejšnjimi stroški, velja to vsaj v enaki, verjetno še večji meri za slovenske starše, ki živijo 40 ali 60 km od slovenske srednje šole v Celovcu.

To so načelne ugotovitve k šoli kot taki. V tem šolskem letu teče že peto leto, odkar imajo dijaki slovenske gimnazije izključno popoldanski pouk. Je to edina srednja šola na Koroškem s tako ureditvijo šolskih ur. Pri naših običajnih življenjskih

Plazovi in potresi

Letošnje leto se je začelo v znamenju strašnih naravnih katastrof, ki so povzročile ogromno materialno škodo in zahtevale veliko človeških žrtev. Področji teh nesreč sta južno-ameriška država Peru in dalmatinska obala v Jugoslaviji.

4 tisoč ljudi pod plazom

V noči med 10. in 11. januarjem — po krajevnem času ob 7. uri zvečer, po našem času pa ob eni po polnoči — je prišlo v področju Andskega pogorja do strašne nesreče, ko so pod ogromnim plazom več milijonov kubičnih metrov blata, skalovja, ledu in dreves bili dobesedno izbrisani štiri kraji. Plaz je tudi zajel reko, kar je povzročilo velike poplave, ki so nesrečo še povečale.

Področje nesreče leži 450 km severno od Lime, kjer so visoka pogorja s številnimi ledeniki in jezeri, ki so v tem času običajnega deževja povzročili katastrofo. Gora Huascaran, s katere se je utrgal plaz, je ugasel ognjenik (vulkan) in je najvišja gora v Peruju, visoka 6730 m. Plaz je pod seboj uničil vse in brez sledu so izginila štiri naselja z vsemi prebivalci, ki so ob času nesreče tam bivali.

Nesrečni kraji ležijo v izredno lepi pokrajini, ki spada v višinsko področje peruanske planote; saj leži v višini 3000 metrov nad morjem. Prebivalstvo se v tej »peruanski Švici« bavi s poljedelstvom, rudarstvom in tujskim prometom.

Ko se je zvedelo o katastrofi — vse prometne in obveščevalne zveze so bile popolnoma uničene — so na kraj prihiteli reševalci in izvidniška letala, ki pa so kmalu ugotovila, da stojijo pred uničenjem, pri katerem ni več pomoči. Od prebivalstva prizadetih vasi, ki je štel približno 4000 ljudi, se ni skoro nihče rešil. Kot je poročal peruanski zdravstveni minister Eduardo Watson Cinsneros, je ta »apokaliptična« katastrofa zahtevala 3500 do 3800 človeških žrtev in jo je preživelo le 12 ranjenih ljudi. Z vsega sveta prihaja pomoč in sožalje v Peru.

70 tisoč ljudi brez strehe

Že skozi cel teden preživljajo prebivalci Dalmacije in Hercegovine dneve strahote. Zaznamovali so namreč na tem področju nad sto močnejših in lažjih potresnih sunkov, ki so povzročili veliko materialno škodo. Najbolj je dosedaj prizadeta Makarska in polotok Pelješac, kjer je do tal podrtih mnogo hiš. Tudi na otoku Hvar so nekatera naselja skoro popolnoma uničena, ostala pa so toliko poškodovana, da je bivanje v njih življenjsko nevarno. Ljudstvo samo zapuša svoja stanovanja in največ prebiva kar na prostem ali v zaslikih bivaliških. Pa tudi oblasti so izdale ukrepe, ki opozarjajo prebivalstvo na nevarnosti. Ker se potresni sunki še vedno ponavljajo, — saj so seizmografi v Zagrebu samo zadnje nedeljo zaznamovali kar 24 potresnih sunkov — so začeli ljudi preseljevati v druge kraje. Računajo, da je do sedaj vsaj 70.000 ljudi brez strehe in te prevažajo z ladjami in vlaki na varno v jadranska mesta kot so Split, Pulj, Dubrovnik itd. Materialno škodo, povzročeno po potresih, cenijo na najmanj 30 milijonov šilingov, kljub temu, da to področje Dalmacije spada med najbolj

revne. Ker se je prebivalstvo še moglo pravočasno rešiti, doslej človeških žrtev ni mnogo. Le štiri prebivalce so ubile ruševine, pač pa je mnogo težje ali lažje ranjenih.

Očividci potresnih razdejanj pripovedujejo, da je bilo ob najhujših sunkih zares hudo. Nekdo, ki je sam doživel katastrofo, je rekel: »Strašno je bilo. Jutri prej, ko je bila še tema, nas je iz nemirnega spanja prebudilo grozotno bobnenje. Potem se je zemlja zatresla in ljudje so kot nori začeli bežati na prosto. Kriki žena so se mešali z jokom otrok, zidovi hiš pa so se majali in v njih so zevale vse večje razpoke.« Nekdo drugi pa zopet pripoveduje: »V trenutku je votlo zadonelo. Grozoten, bi rekli pošasten glas iz zemeljske globine je vse bolj pridobival na moči in se v nepopisljivih tonih odvijal od biokovskih sten. V trenutku naših spremljevalcev ni bilo več. Zemlja je že zadrhtela in od daleč smo zaslišali svarilen klic: »Proč od tam, proč! Čuvaj se!« Zidovi so pokali in živali so tulle v hlevih.

Potreba dvojezičnosti

Štajerski deželni glavar Krainer je v radijskem govoru pred dnevi zahteval, da je treba mladini omogočiti nadaljnje izobraževanje na šolah vseh vrst. Posebej pa je tudi poudaril, da »mora vsak štajerec obvladati oziroma se priučiti še poleg materinščine kak drug jezik«. Tako prihajajo tudi avstrijski voditelji do prepričanja, da je zelo koristno, če v mali državi znajo državljanji vsaj dva jezika. Prav bi bilo, da bi ta glas slišali tudi koroški kulturniki in šolske oblasti, da bi vsaj na južnem Koroškem ne ovirali dvojezičnega pouka, ki večini prebivalstva nudi lepo priliko, da si z lahkoto pridobi znanje obeh deželnih jezikov.

Francosko-tunizijski razgovori o izpraznitvi vojaškega oporišča v Bizerti so se začeli ta teden, kakor javljajo uradna poročila iz Pariza. Pričakujejo, da bo prišlo le do sporazuma, kar bo mnogo pripomoglo k utrditvi zapadnih pozicij v tem zelo izpostavljenem področju »hladne vojne«.

Dr. Drimmel 50-letnik

Prosvetni minister dr. Drimmel je praznoval 16. januarja 50-letnico rojstva. Ob tej priliki želimo koroški Slovenci prosvetnemu ministru obilo uspeha in božjega blagoslova pri njegovem nadaljnjem delu. To željo povezujemo z iskreno zahvalo za vse njegove zasluge, ki so povezane z ustanovitvijo državne gimnazije za Slovence v Celovcu. Na mnoga leta!

- KRATKE VESTI -

Polinezija je postala samostojna 1. januarja. Obsega otočje Samoa in obstoja iz štirih otokov, ki štejejo skupno le 11.000 prebivalcev. Do konca prve svetovne vojne je bilo to otočje nemška kolonija, nakar je prešlo pod zaupno upravo Društva narodov. Po drugi svetovni vojni so prevzeli upravo nad temi otoki Združeni narodi. Tako je nastala zopet nova majhna državnica, ki bo pri Združenih narodih ob glasovanju enakovredna z več stotilijonskimi narodi. Demokracija je pa zares včasih malo čudna.

V Albaniji je od prvega januarja vpeljana stroga odmera živeža. Med racionalno prehrano spada predvsem kruh, katerega dobi posameznik le 300 gramov na dan; nadalje spadajo zraven še maščobe, olje, sladkor in kava. Toda očitnega odpora pri ljudstvu ni bilo ob tem drakonskem odloku, čeprav je le-ta globoko zadel albansko prebivalstvo. Komunistični režim pač zna vpeljati disciplino med svojimi podložniki.

V Rokavskem prelivu se je pretekli teden ponesrečila zaradi megle in viharja jugoslovanska ladja »Šabac«. Pri nesreči je prišlo ob življenje 28 mornarjev. Ponesrečena ladja je bila zelo moderno opremljena in je bila last trgovske družbe Kvarnerske plovitve. Jugoslovanska mornarica je doslej doživela še samo eno večjo nesrečo, ko se je leta 1930 potopila trgovska ladja »Daksa« v Biskajskem zalivu in je z njo utonilo 38 mornarjev.

Bolezen, ki se imenuje »črne koz«, je nekoč zelo hudo razsajala tudi po naših krajih in je zahtevala mnogo smrtnih žrtev. Mlajši rod pa te bolezni vobče ne pozna več. Te dni pa so v vsej zapadni Evropi postali pozorni in ukrenili vse, da bi se ta kužna bolezen ne zanesla med prebivalstvo. V Angliji je namreč epidemija »črne kóze« že zahtevala pet smrtnih žrtev in tudi v Karlsruhe, kot domnevajo, se je bolezen že pojavila. Bolezen so baje prinesli iz Bližnjega vzhoda in zdravniške kolonije kar v masah dajejo injekcije ljudstvu v Nemčiji in Angliji.

Najstarejši prebivalec Sudana, Abdalla Suliman, je umrl v starosti 164 let. V svojem dolgem življenju je Suliman imel sedem žena, ki so mu pa vse skupaj povile samo dve hčeri.

Politični teden

Po svetu . . .

Politično zatišje traja naprej in na politični pozornici minuli teden ne zaznamuje nikakega večjega dogodka, ki bi eni ali drugi skupini držav povzročil večje preglavice. V glavnem je ostalo pri nerešenih in visečih vprašanjih. Glede Berlina je bilo v Ameriki rečeno ponovno, da ga za nobeno ceno ne nameravajo prepustiti Sovjetom, dasi so pripravljeno o tem vprašanju razpravljati. V glavnem pa je ostalo pri starem, čeprav se ameriški poslanik Thompson še vedno pogaja s sovjetskim zun. ministrom Gromikom.

Nesrečni Kongo

Nov preobrat bi mogli zaznamovati v nemirnem Kongu, kjer pri najboljši volji Združenih narodov ne morejo priti do pomiritve. Še pred par tedni so divjali hudi boji med silami osrednje vlade in Združenih narodov na eni strani ter z vojsko poglavarja pokrajine Katange Čombejem, kar je pri mnogih članicah ZN povzročilo ostre kritike in upravičeno zaskrbljenost. Zadnja poročila pa javljajo, — potem ko je prišlo do nekake sprave med Katango in osrednjo vlado — da je prišlo do hudih nasprotij med osrednjo vlado in poglavarjem vzhodne province Gizengo, ki je predstavnik prokomunističnih teženj v osrčju Afrike. Iz Leopoldvillu celo poročajo, da so poslanci po burni vladni seji sklenili, da je treba Gizengo aretirati. Zdi se, da je njegova moč zelo omajana, ker se mu je uprl tudi dosedanjí zvesti general in poveljnik v Stanleyvillu Lundula, ki priznava oblast osrednje vlade. Med četami obeh oblastnikov je prišlo do krvavih bojov v mestu samem, kjer je okoli 300 orožnikov branilo Gizengo v utrjenem stanovanju. Tako se v tej nesrečni deželi pehajo oblastniki za oblast, pri čemer jih hujskajo nevidni podpihovanci, ki iščejo pri tem svoje gospodarske in politične koristi. Ubogo ljudstvo pa preživlja v negotovosti grozote vojne in preliva svojo kri.

Gvineja na vrsti

Tudi na Tihem oceanu postaja nemirno. Po vzgledu Indije, ki si je kar nasilno priključila skoro 500 let staro portugalsko Goo, se je konec lanskega leta dvignila tudi Indonezija in je začela nasilno zahtevati zase zahodno Novo Gvinejo, polovico otoka, ki je še vedno nizozemska kolonija. Indonezijski predsednik Sukarno že tako nekaj tednov grozi, da bo z vojsko zavzel nizozemsko Gvinejo. Na te grožnje pa je odgovorila nizozemska vlada, da je pripravljena na pogajanja in mirno rešitev tega spornega vprašanja. Toda predsednik Sukarno odklanja pogajanje in se sklicuje na zaslombo afriških in komunističnih držav. Indonezijski generali predlagajo Sukarnu, da naj z invazijo na Zahodno Gvinejo še nekoliko počaka, ker indonezijska vojska še ni dovolj pripravljena za tak vojaški podvig. Res je na podlagi pogodbe s Sovjeti dobila že precej sovjetskega orožja. Tudi iz Jugoslavije je dobila večjo količino orožja in tri podmornice na podlagi dogovora med obema »neutrnalnim«² državama. Toda najnovejša poročila pravijo, da je v zadnjih dneh že prišlo do manjših bojov, ko je skušalo nekaj indonezijskih motornih čolnov in vojaških skupin vdreti na ozemlje Zahodne Gvineje. Da zavaruje Nizozemska svojo posest na Gvineji, je poslala v ondotno vodovje vojno ladjevje in letala.

Portugalska v skrbeh

Portugalska je ena izmed zadnjih kolonialnih sil, ki se še trdovratno brani izgubiti svoja kolonialna posestva. Portugalski predsednik Antonio De Oliveira Salazar, ki vlada z železno roko, je imel preteklo leto polne roke dela s kolonijami (Angola — Goa), letos pa mu delajo težave nezadovoljneži v domovini. Neka manjša skupina uporniških vojakov je pred kratkim izvedla napad na vojaška poslopja v mestu Beja v južni Portugalski. To se je zgodilo v času splošnega žalovanja v Portugalski zaradi izgube Goe. Z nezadovoljnimi uporniki je sodelovala tudi močnejša podtalna skupina komunistov.

Portugalsko vladavino imenujejo nekateri »dirigirano demokracijo«² in jo dolgoletni predsednik Salazar drži trdno v svojih rokah. Sicer so nasprotniki že večkrat skušali motiti njeno delovanje. Znani kapitan Galvao, je lansko leto vzbudil mnogo pozornosti, ko se je polastil ladje Santa

Maria; pozneje je tudi pripravljaval napad na mesto Beja. Najresnejši upor pa so pripravljali proti Salazarju uporniki leta 1959, ko so hoteli napasti vojašnice v sami Lizboni. Zarota pa je bila pravočasno odkrita in kolovodje so aretirali.

Glavni nasprotnik Salazarja je letalski general Delgrado, ki je leta 1958 tudi kot protikandidat nastopil pri volitvah, a je propadel. Po porazu se je umaknil v Brazilijo, kamor se je zatekel tudi kapitan Galvao in drugi Salazarjevi nasprotniki. V splošnem pa trdno stoji ob Salazarju vojska in ga v vsem zvesto podpira. Dogodki okrog Angole in Goe pa so še bolj strnili vojsko in prebivalstvo Portugalske okrog Salazarja, ko so videli, kako so jih zavezniški pustili same. Ko je Salazar ob tem razočaranju nad zavezniški objavil, da Portugalska proučuje možnost izstopa iz ZN, je ljudstvo navdušeno pritrjevalo svojemu državnemu voditelju.

Kriza ZN

Z nekakšno kapitulacijo ZN pred indijskim neizvzvanim posegom po Goi je ta najvišja mednarodna ustanova pokazala, da postaja vedno bolj neučinkovita v svojem delovanju. Upravičeno danes govorijo o resni krizi ZN, kateri že kar grozi razpad. Glavni vzrok te krize je naglo povečanje števila članic, ki se bo v kratkem dvignilo na 130 držav. To je silno pisana družba po kulturni stopnji, jeziki, nazorih in politični opredelitvi. To pa zelo ovira uspešno delovanje. Mesto, da bi bili ZN pozornica zблиževanja med narodi, pa postajajo vedno bolj arena tekmovanja in medsebojnega obtoževanja. Zlasti nekdanje kolonije ne morejo pozabiti na maščevanje nad nekdanjimi gospodarji, kar spretno izrablja komunistični blok.

Drugi vzrok ohromelosti ZN so finančne težave. Kongo požira cele milijarde, toda prav one države, ki se najbolj zavzemajo za te vojaške podvige ZN, so najmanj pripravljene pomagati nositi to finančno breme. To so predvsem nevtalci in komunisti. Najnevarnejši pojav, ki grozi ZN, pa je grožnja, da nekatere države že razmišljajo, ali naj izstopijo iz ZN. Tak namig, sicer previdno prikrit, je izpovedal angleški zunanji minister Home, kar bi bil resen udarec za ZN; saj je Velika Britanija vendar ena izmed najvplivnejših zapadnih velesil. Prav jasno pa je svojo namero izstopa povedala Portugalska. Čeprav ta ne zavzema v ZN kakega vidnejšega mesta, bi pa vendar njen izstop pomenil silen moralen udarec tej organizaciji z nepredvidenimi posledicami. Prvemu izstopu bi namreč veliko laže sledili naslednji izstopi.

Kennedy govori

Ameriškemu senatu in ljudstvu je dal obračun svojega enoletnega dela in uspehov predsednik Kennedy. V tej poslanici daje predsednik pregled stanja v državi in napoveduje nove programe za bližnjo bodočnost. Glavne misli njegovega govora o zunanji politiki bi izrazili v sledečih besedah: ustvarjanje miroljubne svetovne skupnosti, krepitev vojaške moči ZDA in ameriških sil v Evropi, zvestoba in podpora ZN, prizadevanje za razorožitev in preprečitev atomskih poskusov, iskanje mirne rešitve berlinskega vprašanja, pomoč latin-

. . . in pri nas v Avstriji

V zaporih umirajo . . .

V Južni Tirolski je minule dni bilo veliko razburjenje zaradi smrti Antona Gostner, ki je umrl v zaporu v Bocnu. To je že v teku enega meseca drugi slučaj; — prvi je bil Franz Höfler. Vse kaže, da sta oba pripornika bila žrtvi grobega ravnanja italijanske policije. Razumljivo je, da je ves kulturni svet tako ravnanje najodločeneje obsodil, kar je spravilo italijansko vlado v Rimu v precejšnjo zadrego. Celo nadškof iz Brixna je pozval rimski senat in parlament, da naj zaščiti južnim Tirolcem življenje in čuva človeško dostojanstvo pred nasiljem.

Preiskava je sicer ugotovila, da je Gostner bil bolan na srcu že dalje časa, vendar to ni pomirilo duhov. Proteste so poslali številne avstrijske ustanove in tudi vlada se bo o teh dogodkih ponovno bavila. Zunanji minister dr. Kreisky je odločno zavrnil italijanski zagovor in obdolžil italijanske varnostne organe, da oni nosijo vso odgovornost za dogajanje v Južnem Tirolu. Medtem je bil pogreb Antona Gostner

sko-ameriškim državam in novim osvobojenim državam. O notranjih zadevah svoje države pa je poudarjal, da je treba izdati odločne ukrepe za ozdravljenje plačilne bilance in za povečanje izvoza. Pri tem je omenjal, da bo z vključitvijo Anglije v EWG postala Evropa enakomočen partner z Ameriko. Treba bo zato odpraviti tarife in carine vsaj za polovico pri izmenjavi proizvodov z Evropo. Tudi kmetijstvu bo treba posvečati več pažnje, da bo proizvodnost ameriških posestev res plodna in prvovrstna.

EWG v drugem obdobju

V Bruslju pa so te dni končali EWG-konferenco, na kateri so skozi 23 dni zborovali ministri držav Evropske gospodarske skupnosti. Pri zadnji — 20 ur trajajoči seji so končno rešili zadnje težave, ki se tičejo prodaje kmetijskih pridelkov v teh državah, ki pa so ravno na kmetijskem področju med seboj zelo različne. Sporazumeli so se, da države pri nekaterih pridelkih svobodno določajo carino (pri sadju, zelenjavi). S tem je tako EWG stopila v svojo drugo obdobje, ki bo trajalo nadaljnja štiri leta.

Razpoka v komunističnem taboru se veča

Razpoka v komunističnem bloku se naglo veča. Mala Albanija in ogromna Kitajska povzročata Hruščevu velike skrbi in slabita njegovo udarno moč. To potrjujejo tudi pristržni medsebojni odnosi.

»Dragi tovariš, Enver Hodja, zahvaljujem se Vam, centralnemu komiteju in vsej stranki dela Albanije za vašo vdano voščila, katera ste mi poslali ob priliki mojega rojstnega dne.« Tako se začelja brzojavka, s katero se Mao Tse Tung zahvaljuje Enver Hodji za brzojavno voščilo, katerega so mu poslali ob njegovih 78. obletnici. Ko je albanski radio podal to vest, je z navdušenimi komentarji poudaril one dele besedila, ki se nanašajo na skupne ideološke in politične vezi, ki vežejo komunistično Kitajsko in Albanijo. »Čestitam vam, dragi tovariš Hodja — piše namreč Mao Tse Tung — k novim uspehom proti kapitalizmu in modernemu revizionizmu.« Brzojavno sporočilo kitajskega komunističnega poglavarja je prvi uradni dokument, ki potrjuje, s podpisom samega Maoa, popolno podporo albanski smeri glede na Sovjetsko zvezo. V zadnjih tednih je bilo več dogodkov, ki so morda bolj konkretni in kažejo na popolno povezavo med Pekingom in Tirano v nasprotju z Moskvo. Tako imamo gospodarsko pogodbo, ki je bila podpisana v Pekingu, sporazum za ustanovitev mešane pomorske družbe, ki bo od ponedeljka 15. januarja opravljala novo zvezo med Sangajem in albanskima pristaniščema Valono in Dračem. Maoa brzojavka Hodji pa podpisuje popoln ideološki pristanek kitajskega stališča na albanskega; posebno tam, ko naglašja »moderni revizionizem«, jasno cika na Hruščevo stališče. Izraz »revizionizem«² je bil po tradiciji rezerviran še do pred nekaj meseci jugoslovanskim komunistom. Tako radio kot tisk držav sovjetskega bloka, kakor tudi albanski viri, so vedno dajali »revizionizmu«² tako oznako. Po sklepu XXII. sovjetskega kongresa proti Albaniji pa tiranska propaganda vpleta vse v venec, ki napadajo Albanijo, s Hruščevom na čelu. Izraz je ustvaril prav sedaj Mao Tse Tung in je hotel na ta način jasno povedati, kakšno je njegovo ideološko stališče nasproti Hruščevi liniji.

1 šiling za 28 dinarjev

Avstrijsko-jugoslovanski odnosi se zlasti na gospodarskem polju vedno izboljšujejo. K temu bo mnogo pripomoglo tudi dejstvo, da so z novim letom v Jugoslaviji vpeljali novo menjalno vrednost dinarja s šilingom. Do sedaj smo namreč dobili za šiling po uradnem tečaju le okoli 15 dinarjev, odlej pa bomo lahko na banki zamenjali šiling za več kot 28 dinarjev. Tako so z denarno reformo v Jugoslaviji dali dinarju tudi »uradno«² njegovo dejansko vrednost na mednarodnem trgu. Nova menjava dinarja s šilingom je zelo ugodna za Avstrijo, zlasti pa še za obmejno prebivalstvo, ki ima obmejne propustnice. Obenem pa bo nova menjava v glavnem zatrla črno trgovino z dinarji, ker ne bo več zanimanja za prenašanje jugoslovanske valute.

Obmejni promet

V teh dneh so bili objavljeni uradni podatki o malem obmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo. V številkah izgleda obmejni promet v prvem letu svojega obratovanja takole: iz Jugoslavije v Avstrijo je bilo zabeleženih 170.090 prehodov meje, iz Avstrije v Jugoslavijo pa 106.692 mejnih prehodov. Ugodnosti, ki jih nudi mali obmejni promet prebivalstvu, ki ima pravico do te olajšave, se je v minulem letu poslužilo 17.976 Jugoslovancev in 10.550 Avstrijcev.

To so sicer šele skromni začetki, ki bi ob ugodnejših prilikah in ob večji naklonjenosti oblasti lahko bili mnogo večji; vendar so že kar zadovoljivi. Če pa primerjamo podoben obmejni promet ob jugoslovansko-italijanski meji, pa ne moremo biti zadovoljni. Tam je namreč v minulem letu prestopilo mejo v obeh smereh čez 7 milijonov ljudi; propustnico pa poseduje 75.824 Jugoslovancev in 104.914 Italijanov!

SLOVENCİ

doma in po svetu

Slikar Klodič umrl

V začetku decembra je v Trstu nenadoma umrl dr. Pavle Klodič pl. Sabladski, pomorski kapitan in slikar »marin«, to je podob morja. V Trstu je užival kot tovrstni umetnik splošno priznanje. Priredil je v teku let več dobro uspeših razstav. Pripadal je realistični smeri v slikarstvu. Bil je amater, to je slikal je izven svojega poklica. Po vojni je bil več let poveljnik tržaškega pristanišča. Izhaja iz zavedne slovenske družine v Beneški Sloveniji.

20-letnica slovenskega glasila v Argentini

V božični številki prinaša »Svobodna Slovenija«, glasilo slovenskih rojakov v Argentini obširen popis nastanka in razvoja lista, ki je pred 20 leti, to je dne 22. novembra 1941, po Hitlerjevem napadu na Jugoslavijo, začel v Ljubljani izhajati ilegalno kot raznoževan list ter postal glasilo svobodoljubnih protikomunističnih Slovencev. Ko se je v prvih povojnih letih znatno število Slovencev naselilo v Argentini, je na Silvestrovo 1941 izšla v Buenos Airesu prva številka obnovljene »Svobodne Slovenije«² pod istimi uredniki kot prej v Ljubljani. Najprej je izhajala dvakrat na mesec, kmalu pa se je spremenila v tednik, kar je še danes. Krog strokovno izvežbanih časnikarjev in sodelavcev, večini iz uredništva nekdanjega vodilnega katoliškega dnevnika »Slovenec«² v Ljubljani, je vselej zagotavljal listu visoko kvaliteto raven in pripomogel, da se je list uveljavil kot mnogo brano glasilo naših rojakov v Argentini.

Tretji Slovenec univerzitetni profesor v Braziliji

Po dr. Fondi je sedaj ing. Martin Črnelj postal profesor elektronike na univerzi Mackenzie v Sao Paulu. Ta univerza je ustanova ameriških protestantov, a je versko zmerna in pri nastavljanju profesorjev upošteva v prvi vrsti strokovno znanje kandidatov. Na tej univerzi že dalj časa poučuje arhitekturo Slovenec prof. Martin Košuta, ki je postal celo predstojnik tehnične fakultete.

Naš rojak Črnelj se je rodil leta 1934 v Metliki. Gimnazijo je začel obiskovati v Ljubljani, končal pa jo je v begunskem taborišču Lienz. Takratni ravnatelj, sedaj že pokojni Marko Bajuk, mu je bil kot ožjemu rojaku tudi birmanski boter. Tehnične študije je začel v Avstriji, končal pa v Braziliji. Dobil je službo na srednje tehnični šoli in že v drugem letu postal njen ravnatelj, odkoder je bil sedaj poklican na univerzo. Ing. Črnelj je zaveden Slovenec in eden izmed najrednejših obiskovalcev slovenske službe božje. Poseka ga edino njegova mati, ki še niti enkrat ni manjkala, čeprav stanuje družina izven mesta.

1. vatikanski cerkveni zbor

Za letos je sveti oče Janez XXIII. napovedal drugi vatikanski cerkveni zbor. Veliko je zanimanje po vsem svetu za ta dogodek, ki zna biti odločilne važnosti za delovanje svete Cerkve. Ob tej priliki si pogledajmo, kaj piše zgodovino o zadnjem cerkvenem zboru, ki je bil prav tako v Rimu pred skoro sto leti. V knjigi „Zgodovina svete katoliške Cerkve“, katero je izdala celovška Mohorjeva družba leta 1883, piše zgodovinar dr. Ivan Križanič o I. vatikanskem vesoljnem zboru sledeče:

Cerkveni zbor je bil sklican za 8. december leta 1869. Kar so ob takih prilikah storili njegovi predniki, to je storil tudi Pij IX.; poslal je prijazna povabila pravoslavnim in protestantom, da se udeležijo zbora ter se zedinijo z rimsko Cerkvijo. Krščanskih vladarjev uradno sicer niso povabili, a bula, ki je katoliški svet klicala na zbor, vladarjem ni branila, da ne bi smeli priti na zbor.

Medtem ko so sovražniki vpili zoper cerkveni zbor, so se v Rimu tiho in mirno pripravljali na velikansko delo. Pij IX. je postavil posebne odbore, med katere je razdelil razno gradivo, da so ga pripravljali in urejali za skupna zborovanja; vsakemu odboru je bil postavljen na čelo kardinal.

Še za noben cerkveni zbor niso delali tako velikih priprav. Za zborovanje je bila pripravljena krasna okinčana stranska ladja v baziliki svetega Petra v Rimu. Pričakovali so toliko škofov, kakor jih še noben cerkveni zbor ni videl. Toda marsikatera skrb je v Rimu kalila veselje in upanje; ni bilo niti dognano, ali bodo vlade pustile škofom prosto pot na zbor, ali bodo škofje v Rimu dovolj varni; bali so se celo strankarstva med škofi na ljubo posvetnim vladarjem in časnikarjem, ki so na ves glas vpili, kako se naj škofje varujejo rimskih zank in zvitih jezuitov.

Najbolj vznemirjena se je kazala francoska, nemška in avstrijska država. Znameniti junjaki, ki so imeli velik ugled, so bili na gibanju na čelu; ugibali so, vendar pravega vzroka, zakaj zboru nasprotujejo, niso imeli; saj niti videli niso, kaj se v Rimu pripravljalo. Trdili so pri tem, da škofje ne bodo v Rimu imeli prave svobode in da zbor nima drugega namena, kakor da počasti papeževo osebo in da sklene nekaj novih verskih določb, katere niso potrebne. Čim bliže je prihajal čas zbora, tem hujska je bila jeza na papeža in cerkveni zbor; nekateri katoličani so že začeli dvomiti in postali so malodušni. Medtem pa je prihajalo v Rim vedno več škofov, celo iz Azije, Afrike, Avstralije, Severne in Južne Amerike so prišli. Njih število je naraslo na 700.

Določena dne (8. decembra 1869) je v prvi seji Pij IX. s prisrčnim nagovorom in z veličastno službo božjo osebno otvoril cerkveni zbor. Slavnostni govor je imel nadškof Passavalli. Drugo sejo so določili 26. januar 1870, na kateri so škofje izpovedali slovesno veroizpoved. Šele v tretji seji (24. aprila) so oznanili verske resnice o »veri« in obsodili krive nazore.

Sledile so verske resnice o »Cerkvi«. Večina je želela, da bi se predvsem posvetovali o »prvenstvu rimskega papeža«. Vršile so se žive razprave. Manjšina navzočih škofov je namreč nasprotovala, da bi vobče razpravljali na zboru o papeževi nezmotljivosti, kar pa je večina ravno želela. Nadškof Manning je v posebnih spisih dokazoval, da je neobhodno potrebno zaradi krivih nauk, ki so v Cerkvi že toliko škodo povzročili, da Cerkev jasno pove, kaj je njen nauk; tako se ne bo mogel noben krivoverec, ki ga v Rimu obsodijo, izgovorjati, da morebiti papež vendarle nima prav. Poleg tega pa so se za papeževo nezmotljivost že izrekli najodličnejši bogoslovci in pokrajinski cerkveni zbori. Pa tudi Sveto pismo in ustno izročilo o tem dovolj jasno uči. Nad 400 škofov je nato stavilo predlog, da se naj na zboru razpravlja o papeževi nezmotljivosti, kar je pristojni odbor sprejel in odobril.

Zoper ta predlog so hudo nasprotovali ne le na zboru, ampak tudi v javnosti. Sicer je bilo le malo škofov zoper proglasitev papeževe nezmotljivosti; veliko več je bilo takih, ki so ta nauk odobraval, toda zdelo se jim je neprimerno, s tako določbo vznemirjati v danih razmerah duhove. Nekateri nemški, francoski in avstrijski škofje so pismeno papeža prosili, da naj ne dovoli o vprašanju razpravljati na zboru. Isto so storili tudi nekateri severno-ameriški in vzhodni škofje in to predvsem zato, ker se jim je zdel čas jako neugoden. Tudi svetovno časopisje je o tem vprašanju mnogo pisal in po večini napačno tolmačilo. Po svetu je kar mrgolelo knjig in spisov, v katerih je bilo polno napadov na nauk o papeževi nezmotljivosti. Na čelu tistih, ki so bili zoper papeževo nezmotljivost, je

bil prošt Döllinger v Monakovem; njemu so se pridružili še nekateri profesorji bogoslovja, ki so se bali za svobodo »nemških ved«, če proglasijo papeževo nezmotljivost kot versko resnico. Sovražniki Cerkve so celo pričakovali, da bodo nekateri škofje odpadli od Cerkve.

Maja leta 1870. so začeli v glavni skupščini razpravljati o »rimskega papežu; to vprašanje je imelo štiri poglavja. Prva tri poglavja so hitro rešili, četrto poglavje pa je govorilo o »papeževi nezmotljivosti«. V zbornici je kmalu prišlo do hudih sporov; 57 govornikov je govorilo in nad sto predlogov oziroma popravkov tega predloga so predložili škofje. V ljuhi teh razprav imajo tudi protipredlogi svoj pomen, kajti iz njih je mogoče spoznati, kako vsestransko in temeljito so ta nauk proučili, preden so ga potrdili.

V četrty slovesni seji (18. julija) je vprašanje dozorelo in prišlo na glasovanje.

Junak ljubezni

Odkar je bil rojen »Kralj miru in ljubezni«, je bilo na svetu že mnogo junakov ljubezni. Njim je bil kažipot in bodrilo. On, katerega je »sama ljubezen za nas rodila«. Ob Njegovem vzgledu so črpali moč in vršili herojska dela, ne iz sebičnosti ali slavoohleplja, marveč iz čiste, nesebične ljubezni do trpečnih, zavrženih, zaničevanih in preganjanih.

Prisluhni mo zgodbi takega junaka, ki ni živel pred davnimi časi. V sedanosti je živel; 18. januarja bo poteklo šele eno leto, kar je umrl, a o njegovih junaških delih je pisal že ves svet in ga občudoval, čeprav je bil ves skromen, tih in ni hotel veljati za opevanega junaka. Hotel je biti le navaden človek, ki ne živi samo zase in svojo sebičnost. Biti je želel samo to, kar je bil: otrok nebeškega Očeta in brat Kristusa. Kot tak je želel ta junak živeti in delati za svoje brate v Kristusu.

Mladi zdravnik

Ta neumorni junak ljubezni je bil mladi dr. Thomas Dooley. Študije je dokončal na univerzi Notre Dame. Enajst mesecev je bil edini zdravnik v Haiphongu, kjer je bilo taborišče za stotisoče beguncev iz Severnega Viet Nama. Njegova naloga je bila v prvi vrsti, da prepreči med temi brezdomci nalezljive bolezni. Ko so namreč komunisti prodirali v severne dele te južnoazijske dežele, je nad 600 tisoč beguncev pribežalo na jug; največ teh je bilo katoliške vere.

Zakaj smemo upati?

Č. g. Rafko Vodreb, pesnik, ki se sedaj na katoliški univerzi v Louvainu (Belgija) izpopolnjuje v umetnostni zgodovini, je pod gornjim naslovom v »Glasu Slovenske kulturne akcije« napisal naslednja dva sestavka:

DRUŠTVO „SLOMSEK“ V EISDENU

Eisden je rudarsko naselje v belgijskem Limburgu. Čisto nizozemska pokrajina: z rekami in kanali preprežena, veliko nebo, šopi dreves s hiškami, na obzorju pa dolge krtine premogovnikov. Travniki so zeleni, polja dokaj rodovitna, a skoraj prtljkavi gozdovi pričajo, da je že blizu pusti peščen predel na belgijsko-nizozemski meji, ki ga je še v pozni ledeni dobi pokrivalo morje.

Slovenci so prišli v te kraje v času gospodarske krize, pred dobrimi tridesetimi leti; tržaški, goriški in benečanski rojaki pa prav takrat pod fašističnim nasiljem. Tudi tu tedaj ni bilo lahko: pomanjkljiva socialna zakonodaja, posebno za tuje delavce, nezadostne varnostne naprave v rudnikih in kot Damoklejev meč — strah pred rudarsko boleznijo silikozo (poapnenje pljuč), ker pri vrtnju še niso uporabljali vode.

Zdaj je drugače: Eisden je na oči pravo letoviško mesto. Ob lepo izpeljanih lipovih in kostanjevih drevoredih prebivajo rudarji v udobnih štiristanovanjskih hišah sredi vrtov in zelenja.

Eisden je bil trideset let živahno slovensko kulturno središče. Prirejali so igre, pevske nastope, tečaje za otroke. In zdaj, ko bi pričakovali, da bo novi rod počasi utonil v tujem okolju, se je zgodilo

Vseh 535 navzočih škofov je glasovalo za papeževo nezmotljivost; le dva škofa — iz Sicilije in Sev. Amerike sta šele pozneje podpisala izjavo. Tem pritrdilnim glasovom se je pridružilo še nadaljnjih 200 škofov po svetu, ki niso bili osebno navzoči na koncilu. Papež Pij IX. je radosten potrdil sklep vesoljnega zbora in tako je bila verska resnica o papeževi nezmotljivosti razglašena vsemu krščanskemu svetu. Papež je zborovalce takole nagovoril: »Najvišja papeževa oblast ne zmanjšuje pravic škofov, marveč jih podpira in utrjuje; kdor je sedaj vznemirjen, naj pomisli, da Gospod ni prišel z velikim viharjem, marveč v miru in tihoti. Bog, ki opravlja velika in čudovita dela, naj srca prešine, da bodo vsi enih misli z namestnikom Kristusovim, ki jih prisrčno ljubi in želi biti z njimi združen, da bi vse vsi splošno bojevali za Gospoda in pomagali resnici do zmage.«

Ko je bila papeževa nezmotljivost proglašena kot verska resnica, boj ni utihnil. Vlade so poudarjale, da se je Cerkev spremenila v svojem pravnem redu, in so zato proste dolžnosti, katere so doslej imele države do Cerkve. Na Nemškem pa je nastala knivoverska stranka, ki ni marala »nove vere«, katero je vpeljal vatikanski zbor, marveč je ostala zvesta »stari veri« ter je zato privzela ime »starokatoliška vera«.

Dr. Dooley se je srečal v svojem delu z mnogimi boleznimi: gobavostjo, malarijo, kozami in raznimi tropičnimi boleznimi. Ko je bil še študent in je o teh boleznih poslušal predavanja, se mu še sanjalo ni, da se bo moral nekoč z nadčloveškim naporom boriti proti njim.

V taborišču beguncev

V taborišču v Haiphongu je dr. Dooley vršil svoje samaritansko delo. Pomagali so mu trije ameriški vojak. Stori so vse, kar so mogli, da so nesrečnim beguncem pokazali vso svojo pozornost in usmiljeno razumevanje. Dr. Dooley je zdravil, vršil operacije, skrbel za snago. To ni bilo lahko delo. Kot zdravnik je delal po 14 ur dnevno. Pri vsakem delu je z nasmejanim obrazom in prijazno besedo bodril, vlival v duše obupanih zaupanje v pravičnost in zmago dobrote. Ni bilo lahko z nasmejanim obrazom sredi umazanije in zanemarjenosti; saj se je znašel sredi primitivnih ljudi, ki se še niso srečali s civilizacijo. Težko je bilo pridobiti njih zaupanje, a njegova nesebična ljubezen je delala čudeže, čeprav so mu prijatelji svetovali, da naj pusti to brezplodno in nevhvalno delo.

»Dobri Amerikanec«

Toda tujci so kmalu spoznali odkrite in plemenite namene »dobrega Amerikanca«, kakor so ga klicali, in njegovih štirih pomočnikov. Predsednik Južnega Viet Nama, Ngo Dinh Diem, je odlikoval dr. Dooleyja z največjo častjo in priznanjem. Dal mu je naslov »Častnika narodnega reda«, v domovini pa je bil nagradjen z »Legijo zasluga«.

Toda dolgo ni vzdržal prenapornega dela, ki ga je popolnoma izčrpalo. Moral je na Havaje, da bi si opomogel. Tu je začel na nasvet zdravnika opisovati svoja bogata doživetja. Pisal je, kakor mu je narokovalo srce, ki ni moglo pozabiti bede brezdomcev. Tako je nastala njegova knjiga »Reši nas hudega«. »Pisal sem«, pravi, »ker sem hotel povedati vse, kar je pretresalo mojo notranjost in ker nisem mogel prenesti tega, da so na severu tako nečloveško mučili svoje rojake.« V kratkem je bila velika naklada knjige razprodana in prevedena na tuje jezike. Legenda o ameriškem zdravniku se je pa hitro razširila preko mej dežele in je dosegla tudi Laos.

Samaritan v Laosu

Septembra 1956 se je »dobri Amerikanec« podal na čelu zdravniške ekspedicije v Laos. Poznane so mu bile neznosne razmere med temi primitivnimi ljudmi, kjer je bil med 2 milijonoma samo en zdravnik. Šel je mednje kot privatnik in z njim njegovi pomočniki, ki so mu pomagali v Haiphongu. Vsi štirje se zavedajo važnosti svoje ekspedicije. Beguncem so pomagali z ljubeznijo in prepričanjem, da smo vsi ljudje otroci istega Očeta. Preživljali so strašne trenutke v strahu, nasilstva in mučenja, ki so ga izražali v svojih oslabilih in izčrpanih telesih brezdomci. Za vse štiri so bili to tvegani trenutki. Ali bodo mogli preprečiti epidemične bolezni med množico v umazaniji in neredu. Ali ne bodo morda sami podlegli in postali žrtve svojega dela? Veliko zmagoslavje je bilo zanje, ko so ugotovili, da z uspehom uničujejo epidemične bolezni.

Z bogatimi izkušnjami in neizmerno požrtvovalnostjo vršijo ogromno delo usmiljenega Samaritana. Dr. Dooley zdravi dnevno do 200 bolnikov; v enem letu jih je bilo nad 30.000, katerim je pomagal. Pri tem poslanstvu mu pomaga zdravstveno ministrstvo v Laosu in vaške uprave uspešno sodelujejo z njim. Glavni stan ekspedicije je v mestu Vientiane, od koder obiskujejo vasi; v vsaki vasi se mudijo 4–5 dni.

V delu je omagal

Dr. Dooley je pogosto poudarjal, da nima namena spreobračati ljudi. Namen ekspedicije je, da pomagajo potrebnim v njihovi bedi. S svojim vzgledom, delom in besedo razodevajo preprostim ljudem nauke o dostojanstvu vsakega posameznika in o osnovnih načelih krščanske družbe.

Sredi ogromnega dela je obolel za rakom na pljučih. Kljub temu je še vztrajal na

(Nadaljevanje na 4. strani)

Nadaljevanje popotnih vtisov g. Zabetela prinesemo v prihodnji številki.

KOROSKO „MLADJE“

Strokovnjaki so zmejavali z glavo, celo mnogi domačini so menili, da ni ničesar pričakovati: Koroska je mrtva. Pa si je skupina mladih segla v roke in je izšlo Mladje. Njihova prva zahteva je kvaliteta, nikogar in ničesar se ne boje: »Prava mladost ne pozna strahu in se ne boji napora.« Kdor ima količjak posluha, je gotovo v njihovem pisanju zasluhlil moč, ki presega puhlo govoričenje mladostnikov. Je to nov rod, na katerega smo čakali: brez kompleksov in brez spominov, ki morijo ali uspavajo starejše generacije: spoznal je, kje so bistvene vrednote in je pripravljen zanje tudi zgori: »Naše življenje mora žgati, mora boleti, mora sekati po nas, mora zgoreti.«

Nič zato, če jih je malo, če bo z leti skupina vedno manjša: ljudi vodi malo število močnih, glavno je duhovna moč, en sam živ plamen more prižgati milijone.

Zato smemo upati. Resnično živa stvar — drevo, človek, narod — je trdoživ. Videl sem hraste, ki jih je razkrala strela, pa so oživel; vse mučilnice zadnjih štiridesetih let — črne, rjave, rdeče — pričajo, koliko prenese človek: in Slovenci vemo, koliko prenese narod. Res, včasih se življenje umakne v globine, tam snuje in izbira. Lažni preroki ga trikrat zapisejo smrti, malodušni ljudje obupajo nad njim — tedaj pa nenadoma požene mladika, kajti korenine segajo globoko.

Naš narod preživlja hudo krizo; marsikaj, na kar smo bili navezani, je za vselej umrlo, marsikaj umrlega ne zasluži naših solza; a ta kriza ni smrtni boj, ampak zorenje.

Društvo »Slomšek« in koroško Mladje še ne bosta rešila slovenskega jezika in slovenske kulture; sta pa znamenje in priča, da smemo upati. Znamenje in pričevanje, zgled in opomin.

prav nasprotno: pred nekaj meseci so poleg častiljivega »Podpornega in prosvetnega društva sv. Barbare« ustanovili še »Pevsko in kulturno društvo Slomšek«. Pobudo so res dali stari, a vse delo opravlja mladi, deloma že tretji rod. Se pravi otroci v tujini rojenih staršev.

Prvo nedeljo v juniju je novo društvo priredilo veliko slavje: blagoslovitev društvene zastave s Slomškovo podobo in slovenskim grbom ter akademijo v nabito polni veliki dvorani. Oder je bil odprt nad štiri ure: slavnostni govor o Slomškovi vlogi v slovenskem verskem, narodnem in kulturnem življenju, nastop štirih zborov, pozdravi rojakov iz Holandske in Nemčije, nastop plesne skupine in kričev prizor »Domovina, sreče kraj«, ki so ga igrali domači otroci, naravno, prepričljivo, navdušeno, da je dvorana utripala v ritmu besede in pesmi na odru.

Med mnogimi podobami in vtisi, ki so nam ostali v spominu po tem lepem večeru, naj omenim le tri:

Botra nove zastave, gospa Slavka, je bila vzgajena v tujini, se je poročila s Flamcem in je do nedavnega živela z družino v mestu, kjer ni nobene Slovenca, pa je naučila moža in otroke slovenski;

upokojeni rudar Štefan je kljub rudarski boleznini, ki mu vsak hip jemlje sapo, sam naučil otroke, da so igrali, peli in deklamirali v pravilni slovenščini kot kjerkoli doma;

upokojeni rudar Franc, ki je s štefanom dal pobudo za novo društvo, je moral že z enajstimi leti zdoma na nemško štajersko za pastirja in potem za rudarja v Nemčijo, pa govori književno slovenščino in pozna našo kulturo in zgodovino bolje kot marsikateri študent.

Unjigov Pet'r šriba

Na Šnkatrijne pudaji.

Draga Lojna motil

Brov sm Voše šribaje ži venč borti, anbart ste mienli, da sm sa za Niemca zašribov, da kne šriblem, poa ste ma pa t'k bou ž'koli, če kej teiku mom svjeata, da bi volt smeav. Če bo papir dojsti velak, bom Vam pa vse poveduv. Najpre pa mrm še nekej drugja šribat. Viete n's je glih Šnkatrijne, na šta dan n'kol ne bom zobuv. Viete Vi mi čieru ponujate, jas sm pa ži an skušen gimpl, viete an tok, da je ži anbart s'kr na limu seadov, zatuo pa ukule deklčov koj t'k bol hodm ku pa močka ukole žjačeh igličov.

Koj bi skrivov, tiste t'k' viete, da sa pr'piti zod' držim, pr' jesti pa pried', pr' deli pa na stron stop'm, da ti druji čuo morju. Štu pa tam s'm pa še zmirm rad movu komu kaj pumogov. Najrojši s'm šov čosi š't'k' pu lietnem jormaci na gnojavožu g'rta pu gvareh. Tejku s'm sa ži ohtov, da ga knis'm tejku pokidov, da bi gnuj vatuv kidat'. Tro'sle su ga pa t'k' koj žienske. Za nekej su p'č vsi riekali, da s'm zakej — za mongaje, ku s'm sa pa meav t'k' tovstu r't. No pa ančes s'm še ži nosuv tistu žrd, pva s'm sa pa ži najrojši koj zgubuv v koke grmovje, pusiebnu pa v tiste, kjir su 'mele trosilne pa skopoč grču pustavlenu. Pa su mi ga glih t'k' pust'li pit', če glih knism devov. »Le pij gal« su mi rjikal! Sej vrobil tuj kne seje, pa glih t'k' žaje. No ku je pa ži anbart sonce zahajovu, sm pa le šov movu tistu žrd nos't, da s'm pva v'že k večerji šov. Tam s'm pva pa ži pumogov ku pa vsok vélak. Koke dvare reči smu jedli; nudlne, krope, kurejovu župu pa strdnjenu močku pa »miši« n'tr'.

Ku smu sa pa anbart najedli, t'k', da s'm m'r'v ži na posu ejat', je biev pa zmirm. puš'lc. Navodnu je guspudija bol pa guspudor prnesuv an liep šartil, n'tr' je biev vtakjen pa puš'lc. Pva su pr'nesh pa še anu vejku svomn'cu drvabneh lesnik; gr' na ano je biev vriezan križ. Tiste lesnike je pva pavr vrguv med nas vsa lidi (bovu nas je pa ži ukule 20 pa še venč). Vi ne viete, koka pipol'ca je bova, 'dur je tistu lesniku duobuv, ku je križ 'meva, tisti je duobuv puš'lc. Če je bjiv m'ški, je duobuv še štongu taboka pa mor'a še pufar žgoja, k'kr je biev kej gospodor pr' voli. Ženske su double pa kaj drugja: prta za an biert'h' bol pa t'k' kaj. Jaz pa n'kol' knism 'meav sreče, da bi duobuv tiste lesnike s križ'm' če glih jih čosi nagrobuv povnu pjest.

Pva su pa rojali nu fecoli, m'ne su pa kor napre jaz'li: »Pet'r, si biv ži druč prepučos'n za puš'lc!« — t'k', da poa čosi ceavu nuoč knis'm mov spat'. Mojemu patronu s'm korbodi ubečov, če bi mi pumogov du puš'la. Še punoči sa mi je sijovu, da s'm ga duobuv. Šartil je biev moj, pa tok' liep puš'lc n'tre. Ku s'm sa pa zbuduv, pa kor kaj kni bovu riesn. Čosi ciev dan kaj drugja misluv, ku pa da bi puš'lc duobuv. Pva bi pa lidi saj kne moli reči, da s'm zanič pa prepučos'n. Vid'te, koke skrbi s'm mjeav, lidi su pa mislili, kak'mi je dvaru, ku jih nemam. Scogov bi čvavek, ku bi kne bovu grčel!

Pva je pa ančes minovu, lidi su še koj pu pudajeh posli; pu dupovdneh je ži svona ležova, jaz s'm ju trkov glih z ane vesi v drugu, s'm dr' čuv ane klevsaje pa an bobji smieh, sa pa knism on vzav, koj je bovu, kor 'nbart, da su g'dlole, u Petr' — Petr'. Naanbart sta ma pa ži držiti ani dbie če tri, ta drugje su ma pa nabulale s pšenicu, keik'r su ma najbol mvale. Korg'nt knisu ohtale, tvačile su n'tr', kom'r je p'č bovu. Ku su ma pust'le, knis'm veduv, koj naj pvačnem. Su sa pa glih moti nastavili cuo, ku su prišli k izni klicat':

»Puo-pvu, Pet'r, zdaj su ta pa orngi anbart! Pa štuo kni kaj! Movu sa strasi pa ži izni pridite!

Vieda, moter m'r'm pa ži ubogat'. Kejk'r s'm mov, s'm sa učaduv, žgovu ma je pa tiste p'zdije še venč dni.

Pr' izni su žienske pa čistu druje strune navile, pva je pa švu:

»Pet'r, ti si še zakej, ti si fejst puobl! Ali da nam boš pumogov? Boš sušiev? Naš sušl je čistu zanič pa t'k' napre. Le orngi sa najej! Tota sried pudajga bomu utrle, pva boš pa druč z nomi jieduv.

Pva su sa pa še moti ugvos'li:

»Pet'r, le pridil, večar bu pa puš'lc!« — Moigruši, s'm si misluv, ku bi ga le duobuv! Pa ga še na gnojavoži knis'm duobuv, tam su b'li koj dedil, žtu su pa še le bobo. Pa še le štejku jih je.

Viete, t'rice su pva pa jedle nu jedle nu jedle, t'k' ku bi an ked'n v pvtu t'čole. Pumolem su sa pa le skidole druč trit'.

Pri nas na Koroškem

Preč. g. dekanu p. Pavlinu Bitnarju v spomin!

Predragi! Odšel si od nas prehitro, pre-zgodaj! Pa se je tudi nad Teboj izvršila poslednja božja volja, katero smo dolžni vsi sprejeti in slaviti.

Nokako pred 30 leti je bilo, ko sva se prvič srečala v življenju.

Na Radovico je gospod dekan zelo rad prihajal, kadar so ga klicale službene dolžnosti kot n. pr. vizitacija župnije ali kaka druga izredna slavnost. Tako je tudi rad prihajal, pa seveda ne sam, ampak v spremstvu mnogih duhovnikov in redovnic karmeličank iz Leskovca pri Zagrebu, ko smo v spomin in v zahvalo za čudežno ozdravljenje karmeličanke č. sestre Janžekovič s Krašnjega vrha ponesli velik kip male čudodelke sv. Terezike od Deteta Jezusa v ondotno podružno cerkev.

H gospodu dekanu so vsi duhovniki brez izjeme radi prihajali bodisi na pastoralne kakor tudi na sodalne presv. Srca Jezusovega konference ali če je bilo treba dobiti kak dober nasvet. Vsaka dva meseca nas je duhovnike zbral okrog sebe in nas v nemal za češčenje božjega Srca Jezusovega in za razširjevanje te pobožnosti med ljudstvom. Bil je torej zares duhovnik po božjem Srcu Jezusovem.

Bil pa je tudi velik častilec Marijin in

sti in silne energije in človek, ki ne trati časa v malenkostih in nepomembnostih. To je bilo znano narodu, zato ga je hotel imeti za svojega predstavnika v deželnem zboru. V svobodnih volitvah mu je dal svoje pooblastilo, da skrbi zanj, brani njegove koristi, mu pomaga iz revščine in zaostalosti. Kakšna razlika je bila tedaj med Gorenjsko in Dolenjsko, zlasti pa še Belo Krajino! Trumoma je leto za letom zapuščal belokranjski kmet svojo grudo in se selil v Ameriko ali kamorkoli je le mogel, ker ni mogel državi plačevati predpisanih davkov, kaj šele, da bi dostojno hranil in oblačil svojo družino. Revščina navadno hodi skupaj z nevednostjo. Zato se je trudil pokojni dekan vlti poguma, zaupanja do samega sebe, v svoje zmožnosti. Kar so mogli Danci in Nizozemci — seveda ne v enem letu — ki so imeli še slabše pogoje, še večje boje z naravo, to zmorete tudi vi, belokranjski kmetje, ako se združite in krenete na novo pot modernega gospodarjenja z izboljšanimi proizvodnimi sredstvi in metodami dela. Meni ni bila nikdar dana prilika prav od blizu gledati njegovo delo, stremljenje za dvig življenjskega standarda belokranjskega človeka. Žive pa še mnogi, ki bi mogli z dejstvi izpričati lju-

KATOLIŠKA PROSVETA

priređi v torek, 23. januarja, ob pol 8. uri zvečer v Kolpingovem domu v Celovcu

kulturni večer

G I L E, dežela naravnih lepot in grozot

G. Vinko Zaletel pokaže v barvnih slikah svojo pot preko Kordiljer v Santiago, in 1200 km proti jugu Čila. Videli bomo Curacautin ob vulkanih, kjer so trije slovenski dušni pastirji, čilske narodne plese in pesmi, grozote potresa v Valdiviji in Port Monttu, prehod čez tri jezera in gore v Bariloche - argentinsko Švico ob Nahuel Huapi, središče gornikov in smučarjev.

Ob slikah bomo slišali čilsko narodno glasbo.

Vsi Slovenci iz Celovca in okolice prisrčno vabljeni!

neugnan pobornik tega češčenja med mladino. V vsaki fari njegove obširne dekanije se je mladina do 14 let zbirala v Marijinih vrtcih, fantje in dekleta pa v svojih Marijinih družbah. Poleg običajnih sredstev za dvig verskega življenja in marijanskega čustvovanja, kot so mesečni shodi, pogosto prejemanje sv. zakramentov, sv. maše in molitve, je pokojni zelo gojil dekanijska romanja mladine na razna bližnja, pa tudi na bolj oddaljena znamenita Marijina božja pota.

Tudi na telovadbo, lahko atletiko in šport ni pozabljal. Kako lepo je bilo gledati mlade fante pri tekmovanju na Kaplani v Črnomlju, kako se je mladina veselila doseženih rezultatov, seveda še bolj pa dobljenih pokalov! Veliko skrbi je imel z mladino, pa tudi mnogo veselja.

Delokrog gospoda dekana Bitnarja je bil velik, ker je pač bil mož velikih zmožno-

bezen gospoda dekana Bitnarja do svojega naroda.

Najlepša leta svojega življenja — in to celih 35 let — je žrtvoval pokojni Belokranjini, najprej v Metliki, nato pa kar po vrsti v Podzemlju, Vinici in nazadnje v centru dežele ob Kolpi, v starodavnem mestu Črnomlju. Spoštovalo, ljubilo ga je ljudstvo, cenilo njegovo delo za narodno dobrobit. Kako bi pa tudi moglo drugače ravnati? Saj mu je daroval vse svoje umske zaklade in telesne sile, razdal vsak dinar, ko je komaj prišel do njega. O tem bi mogli marsikaj pripovedovati revni belokranjski dijaki.

Gospod dekan! Svojemu narodu si bil zvest dušni pastir, neumorni vzgojitelj in kažipot njegove mladine. Podal si nam vsem zgled požrtvovalnega javnega delavca. Naj bo Bog Tvoj obilen plačnik! Počivaj v miru!

Radovški

Junak ljubezni

(Nadaljevanje s 3. strani)

svoji težavni postojanki edinega zdravnika med stotisoči laoških beguncev. Ko so mu pošle moči, se je moral vrniti v domovino. Tam se je podvrigel operaciji, pri čemer so mu rešili pljuča. Toda zahrbtni rak se je lotil hrbtenice, kar je končalo po strašnih bolečinah v prerani smrti.

Dan pred smrtjo ga je obiskal kardinal Spellman. Skušal ga je potolažiti, ko mu je rekel, da je v svojih 34 letih življenja naredil že toliko dobrega, da bi to zadostovalo za vse, še tako dolgo življenje. Dr. Dooley pa mu je odgovoril: »Prezvišeni, nič nisem naredil v primeri s tem, kar bi rad. Na svetu je toliko trpljenja, da je vse, kar naredimo, še premalo.«

Herojsko junaštvo dr. Dooleya potrjuje tudi dejstvo, da je umrl ubog, čeprav je že za svoje knjige prejel ogromno vsoto nad

Slovenski ples

bo v soboto, dne 20. januarja 1962 s pričetkom ob 20. uri v veliki dvorani in stranskih prostorih celovške Delavske zbornice.

Za ples in zabavo igrata dva ansambla:

Mali ansambel Radia Ljubljana pod vodstvom Borisa Kovačiča, z dveh tisoč slovenskih otroci;

Veseli planšarji s pevci in humoristom Korlnom.

Naše prireditve

DOBRLA VES

V nedeljo, dne 21. januarja 1962, ob pol 3. uri popoldne bodo v farni dvorani kazali g. župnik Zaletel barvne skioptične slike s svojega potovanja v Južno Ameriko.

Vsi prisrčno vabljeni!

ZVABEK

Farna mladina iz Vogrč gostuje v nedeljo, dne 14. febr. ob pol treh pop. z igro:

»GENOVEFA«

v farni dvorani v Zvabeku.

Vsi prisrčno vabljeni!

VOGRČE

(Farno življenje)

Že dolgo ni bilo glasu iz Vogrč. To je znamenje, da pošteno živimo, ker po časopisu se piše toliko o zločinih, umorih, pih. No, kaj majhnega se tudi pri nas zgodi, imamo tudi posebne vrste ljudi, pa to raje zamolčimo.

Preteklo leto je bilo razmeroma kar dobro, brez posebnih nesreč. Dve faranki: Šulnova teta in Trapičeva mati sta se preselili v večnost. Dobili pa smo tri nove farane; pri Davidu, pri Uzniku in pri Olipu. In vse tri pobe! Saj je to potrebno, ker v šoli je tri četrtine deklic. Kaj bodo počele, ko bodo odrasle? Posebno veseli so ga pri Olipu, saj so nekateri organista Miheja že dražili, kako da ima le dečke in celo Miklavž mu je prinesel nekaj za pobčka. Mama pa pravijo, da ga je Marija prinesla. Zvečer smo pri pobožnosti »Marija išče prenočišča« prinesli v hišo Marijo. Zjutraj so imeli v družini že naslednika. Na god sv. Janeza Evangelista je dobil pri sv. krstu ime Hanzej.

Poročila sta se dva farana: Breznikova Cita, ki pa nam je žalibog ušla tja blizu Celovca v vetrinjsko faro in pa Tomažev Heinz.

Proti koncu leta je nesreča doletela Zgončevega Folteja. Ko je s traktorjem spravljat les iz gozda, ga je neko drevo tako udarilo v nogo, da jo je zlomilo. Pri Miklavžu pa je pri spravljanju drv na strmem bregu ob Dravi konju na ledu spodrsnilo in se je zvalil v Dravo. Ker je bilo ob bregu precej ledu, ga niso mogli kmalu spraviti iz Drave in je potem poginil. Ob takih nesrečah moramo le reči: hvala Bogu, da ni bilo kaj hujšega.

Četudi smo tukaj pod hribom bolj Bogu za hrbtom in ne v kakem slavnem mestu kot je Pliberk, imamo vendar v naši farni dvorani večkrat kulturne prireditve kot tam v velikih krajih. V adventu so dekletá iz šentrupertske gospodinjске šole ponovile akademijo »Brezmadežna« z igro: »Njeno najlepše plačilo«. Na Silvestrovo je gostovalo šmiholsko kat. prosvetno društvo z igro: »Faust«. Igra je gotovo nekaj posebnega po vsebini in v tem, da združuje največjo tragiko z posrečeno komedijo. Hvalježni smo, da lahko na našem odru vidimo tako zahtevno igro, kakršne v naših razmerah ne moremo uprizoriti.

Pa tudi vogrška igralska družina nam je za božične praznike pripravila lepo veselje. (Nadaljevanje na 8. str.)

600 milijonov dolarjev. Vse je razdal za ustanovitev bolnišnic v Laosu.

Ko so kardinalu Spellmanu tik pred sveto mašo sporočili njegovo smrt, je ob evangeliju rekel zbranim vernikom: »Umrle je mož, ki je zavrzel vse udobnosti in bogastvo tega sveta za življenje žrtev in odpovedi. Nebesa so pridobila čisto dušo, svet pa je z njim izgubil velikega moža.«

Mladina žrtvuje . . .

Svojevrstno akcijo je začel letos mladi Hans Reinhart iz Bochuma v Nemčiji. Fant je težko bolan; priklenjen je na svoj bolniški voziček, zaradi mrtvoudnosti se že nekaj let ne more prsto gibati. Bil pa je še pred leti vesel in živahen ter se z vne-mo udeleževal življenja v krajevni skupni Katoliške mladine. Mladi Hans, priklenjen na bolniški voz, pač živo občuti nesrečo bolnikov, zlasti mladine, ki postane žrtev gobavosti. Na stotisoče je namreč takih nesrečnih v daljnih vzhodnih deželah Azije. In čeprav trdijo, da je mogoče danes z zdravili, ki ne stanejo mnogo čez 100 šil., ozdraviti to bolezen, je zaradi pomanjkanja bolnišnic, zdravnikov in denarja število teh nesrečnih več milijonov.

V razmišljanju, kako bi nesrečnim gobavim prijateljem pomagal, je prišel na misel, da bi pozval mladino iz domače župnije, da naj začne zbirati staro šaro kot so: uporabljene znamke, zavržene kovinaste škatle, raztrgane obleke in zavržene cunje ter podobno. Z izkupiščkom za to malo-vredno blago hoče zbrati vsoto 200.000 nemških mark, kar bi zneslo v šilingih nad 1 milijon. S tem denarjem bi naj v Thailandu v Indiji zgradili bolnico za gobavce; tu je namreč še mnogo te bolezn.

Mladina majhne župnije Bochum se je takoj ogrela za ta veliki in drzni načrt. Mnogi so zmajevali z glavami, a mladina je takoj začela to delo z največjim navdušenjem. Ob strani so jim stali tudi najstarejši in mnogi izmed »rentnikov« so obljubili svoj mesečni prispevek.

Zrtev, navdušenje in neomajna vera v uspeh so kmalu obrodila svoje prve sadove. »Podjetje« je kar vzorno delovalo in denarni prispevki so rastle iz meseca v mesec. V juniju je račun pod oznako »Bolnica za gobavce« zaznamoval 11.000 mark; v avgustu pa se je dvignil na 16.000 mark.

Medtem so organizirali zbirko starih znamk po fari in po drugih krajih. Celo vrečo takih znamk je poslal na naslov Hansa neki pater iz Essena, pa tudi od drugod se množijo podobne pošiljke. Samo otroci iz domače šole so nabrali znamk in starih škatel v vrednosti 3000 mark.

Velika zamisel bochumskega podjetja je vzbudila tudi mladino v velikih nemških mestih in je celo našla posnemalce v tujini. Iz Belgije že tudi poročajo o podobnih akcijah. Več družin Kolpingovih

Za mladino in prosveto

DELILI BOMO . . .

»Delili bomo . . .«, to je geslo, ki je že mnoge zapeljalo do koraka, katerega so pozneje zelo obžalovali. Ta ali oni se je — prevaran od mamljivosti te krilatice — pridružil revolucionarni ideji; saj bo iz nemaniča postal čez noč lastnik hiše, posestva, podjetja in podobno. »Delili bomo« je bila tisočem in tisočem tista magična sila, ki je iz krotkih in poslušnih služabnikov naredila v najkrajšem času ognjevite in bojevite upornike ter nosilce najbolj skrajnih zahtev. Niso bili osamljeni slučaji, ko so verni možje, zapeljani od te krilatice, postali brezkompromisni borci za uredničenje te ideje; pri tem so šli kot slepi preko vseh ovir in gnani od prepričanja, da pravici služijo, se niso vpraševali, ali je dovoljeno ali ne, kar delajo.

Gesla »Delili bomo« se že od nekdanj poslužuje brezvestni komunizem. Svojo borbo proti kapitalu in lastnini prikazuje nevednim in lahkovernim v vabljevem plašču tega gesla. Razumljivo: saj je ena prvih zahtev komunizma, da se bogatim odvzame privatna lastnina in podjetnikom njihove tovarne. Saj, če hočemo deliti, moramo prej nekomu odvzeti, ga razlastiti. Kako pa bomo potem »delili«, je pa stvar novega »reda«. Dokler potrebuje komunizem pomočnikov, da pride do oblasti, do tedaj je dobrodušen in nedosegljiv v obljubah. »Vse bo vaše«, kriči na široka usta, »saj gre za vas in za vaše pravice, zato se nam pridružite!«

Toda tisti »vse bo vaše« pojmuje čisto po svoje. Vemo, da postavlja komunizem državo za lastnico vse imovine. Vsa zem-

lja s svojim bogastvom in ves produkcijski kapital s tovarnami in drugimi industrijskimi napravami je last države. Tako je bilo in je v vseh komunističnih državah; ko je prišel komunizem na oblast, je takoj prevzel vso imovino nekdanjih kapitalistov (razen majhnih posestev in obrti) v svojo oblast in upravo.

Je torej komunizem varal svoje junake in pristaše, ki so mu pomagali v upanju, da bodo kdaj postali lastniki tovarn in veleposestev svojih delodajalcev? Komunizem trdi, da je izpolnil svojo obljubo čez, saj je »vse vaše«. Toda kako, ko pa pod komunizmom niti godrnjati in štrajkati ne morejo več! Tudi sicer se proti možočnemu lastniku ne morejo več pritožiti, ko pa je kot srednjeveški graščak tudi država obenem gospodar in sodnik z nešteti biriči — državne policije.

V dokaz, da je zares »vse vaše«, se poslužuje sledeče logike: država je množica delovnega ljudstva. Predsednik države, ministri, uradništvo, vojska in policija so samo izvrševalci in varuhi državne oblasti. Vsi ti so v službi države in v službi ljudstva. S tem torej, da je država lastnik vse imovine, je na najpopolnejši način izpolnjena obljuba, saj ljudstvo je država in, kar je državno, to je ljudsko.

To je samo ena prevara komunizma in njegovih obljub. Obenem je pa to tudi ena izmed mnogih laži komunizma, ki se prikazuje kot ljudska demokracija, v resnici je pa najbolj nasilen in brezoseben kapitalist, kar pomeni izžemalce ljudskih moči in zatiralec ljudskih pravic.

DOBRLA VES

Preteklo je že več kot pol leta, odkar se sami nismo več oglasili — kajti zadnji dopis je pisala tuja roka. Zato pa hočemo pokazati, da tudi še sami znamo povedati, kako in kaj je še pri nas.

Sredi meseca julija so nam prevzvišeni poslali g. kaplana Ignacija Davida, ki jim je zibelka tekla v Rinkolah. Kar nismo se jih mogli nagledati, saj bi jim delalo čast ime Goljat, tako so veliki. Veseli nas, da z veliko vne-mo in požrtvovalnostjo delujejo z nami, čeprav jim na naših tleh pota res niso posuta s cvetjem! Le zaupno delajte naprej in božji blagoslov naj počiva bogato na vašem delovanju.

Izlet na Obir

Vso vigred se je naša farna mladina že veselila na nameravani izlet na Obir. V soboto, 5. avgusta popoldne pa se je spu-

Skupno smo tam obhajali zborna sveto mašo in na novo občutili, da je vsaka nedeljska sveta maša višek tedna in našega življenja. Po maši smo še dolgo prepevali naše lepe narodne pesmi in gledali v dolino na naše vasice, ki so se kopale v soncu v daljavi. A vse na svetu hitro mine, tako tudi prekrasne ure vrh Obirja. Spustili smo se spet navzdol po zelo strmi, kamniti poti na znameniti Podkanjski slap (Wildensteiner Wasserfall). Dospeli smo še celi, a kar precej utrujeni v Podkanjce ves. Tam smo se malo odpočili, okrepčali ter zopet zajahali svoje železne konje, ki so nas srečno spravili domov. Res je bilo lepo in si želimo kaj podobnega tudi še letos.

Miklavževanje

Od drugih far so že poročali, da jih je obiskal Miklavž. Hvala Bogu, tudi nas ni prezrl. Oglasil se je pri nas v nedeljo 3. decembra popoldne v farni dvorani. S skupno pesmijo smo ga pozdravili, nato je zasedel svoj prestol in karal malopridne, ki jih je zagovarjal tudi navzoči hudi duh.

Študentje so igrali v Št. Jakobu in v Št. Janžu

Bi morda kdo mislil, da naši študentje samo ob učenih knjigah sedijo in neumorno študirajo. In ko so počitnice, da samo šport uganjajo in petične tete obiskujejo. Pošteno bi se motil, kdor bi tako mislil. Da, študiranje je prvo in najpotrebnejše, toda mlad študent ima tudi za druge stvari smisel in zanimanje.

Misijonstvo je danes svetovna zadeva in zlasti mladi katolčani imajo vedno večje zanimanje za velike probleme misijonstva. Saj otroci teme — sovražniki Kristusovi toliko žrtvujejo, da si osvojijo svet, pa bi otroci luči — kristjani stali ob strani, ko Kristus neprestano ponavlja: »Žetev je velika, a delavcev je malo; pojditel!«

Čeprav so še trajale prijetne počitnice, so se naši študentje žrtvovali in na praznik Treh kraljev popoldne v Št. Jakobu in Rožu igrali misijonsko igro »Tri modrosti starega Wang«. Zvečer istega dne so igro ponovili tudi v Št. Janžu. S tem so mnogo pripomogli, da se je misijonska misel med ljudstvom še bolj ukoreninila. Ta dan je bil prav primeren za to prireditve, saj so sv. trije kralji bili zastopniki narodov, ki so prihitali — gnani po klicu milosti in

Opomnil nas je prav resno, naj krščansko živimo, potem pa je odprl svoj koš in nas obdaroval. Začel je pri g. proštu in jim prinesel rdeč šemiset, katerega se pa še do sedaj trdovratno branijo nositi. Gospodoma kaplanoma je prinesel telefon in »škrutlej«, a pravita, da sama ne vesta zakaj neki te posebnosti. Nadalje je segal v koš in obdaroval našo farno mladino in kajpada tudi naše otroke. Nazadnje pa je dejal, da bo spet prišel, če se bomo poboljšali. Ker smo mu pa to obljubili, pa se zavedajmo, da obljuba dela dolg. Zato na delo!

»Slehernik«

»Naš tednik« je že pisal, da je naša farna mladina stopila pred javnost z res zahtevno igro »Slehernik«. O vsebini ste že brali, tokrat le nekaj v pojasnilo. Pisec članka je odkril nekaj pomanjkljivosti pri nekaterih igralcih. K temu bi pripomnili, da včasih lahko spodnese tudi najboljšega igralca, sicer pa je stalo nekaj igralcev prvič na odru. Podati to igro je bilo težko tudi zato, ker je pisana v vezani besedi. Mi se seveda nečemo kosati z drugimi igralskimi skupinami, ki jim je na izbiro veliko število izkušenih starih igralcev. Teh pri nas ni, s tem pa še ni rečeno, naj se česa težjega sploh ne lotimo. Izbrali smo to igro za adventni čas zaradi bogatih verskih misli in večina gledalcev je odnesla marsikateri opomin in nauk. Igralci in režiserji pa seveda bolj pazijo na napake. Te pa prosimo naj ne bodo preostri v obsodbi in morda smemo še dostaviti, da se more včasih še pri njih vtihotapiti kakšna napaka. Morda smo takšne opazili tudi že mi. Še eno besedo: smo bili tudi pohvaljeni od ljudi, ki na odrskem področju tudi kaj znajo in ki so nam odkritosrčno rekli: Le tako naprej!

Koledovanje in še kaj

Nekaj novega smo letos doživeli po naši fari: koledovanje za misijone. Gospoda kaplana sta pripravila in naučila otroke, da so šli pet za Tri kralje po vsej občini fari. Pristrčno smo otrokom zahvaljujemo v imenu misijonov za ves njih trud. Hodile so kar tri skupine, da so zmogle obhoditi vso faro. Z otroki sta, kolikor je juma bilo mogoče hodila tudi gg. kaplana, sicer pa sta spremljala naše »tri kralje« naša dijaka Poldej in Mihej. Ne da bi se hvalili, povemo tudi to, da so naši verniki res radodarno darovali. Bog plačaj!

V nedeljo, 7. januarja smo se zopet zbrali v farni dvorani k misijonski prireditvi, h kateri nas je povabila farna mladina. Ob začetku smo ob tej priliki čestitali tudi našemu g. proštu k njih 71. rojstnemu dnevu in godu. G. prošt, vsi farani Vam kličemo: Bog Vas nam ohrani še mnoga leta!

V svojih veselih prizorih — v dveh dekljskih enodejankah in fantovski dvodejanki — nam je pripravila naša mladina res veliko veselja in smeha. Vsi igralci so svoje vloge izvrstno podali in s tem pokazali, da se tudi v naši fari obeta na odrskem področju v bodoče bogata žetev. Mladike in fantje, le pogumno naprej, še nobeden ni vstopil v svet kot mojster, vsak se je moral truditi dolga leta. Vztrajnost in jekleni volja naj vas vodita, kadar se boste pripravljali na svoje nastope!

STADLER
Möbel

sinov se je zavezalo, da bodo sodelovali pri tej akciji in otroci v Oberhausenu so zbrali starega materiala za nadaljnjih 3000 DM. Celo zdravniki iz Bochuma in okolice so zahtevali zbiralnike za njih čakalnice. Tako je danes akcija za »Bolnico gobavcev« v najlepšem teku ter daje mnogo upanja.

Podjetni Hans Reinhardt je poln gotovosti na uspeh: »Brez dvoma bo še treba časa in truda, preden bo naš cilj dosežen in bo zbranih 200.000 mark. Toda mi ne bomo odnehali!«

In prav to je pri ohromelem Hanziju in njegovih mladih sodelavcih vredno občudovanja: oni so, odločni in ne bodo odnehali. Pomagati hočejo in verujejo v svojo pripravljenost in svojo zmago!

Iz filmskega sveta

SVETO PISMO V TELEVIZIJI

Znano je, da se znani filmski režiser Dino de Laurentis že dolgo bavi z mislijo, da bi celotno Sveto pismo prikazal na filmskem platnu. Nekaj odlomkov iz Stare in Nove zaveze je že filmanih, vendar je vsa zamisel šele v povojih. Film bi naj trajal približno osem ur in bi naj čimbolj verno prikazal svetopisemska dogajanja.

Vse bolj naglo pa deluje na tem področju televizija. Saj je pa tudi razumljivo, kajti za televizijsko predstavo je potrebno mnogo manj obrobnihi priprav; zato pa je izdelava televizijskih filmov tudi mnogo hitrejša in cenejša.

Neka ameriška televizijska družba ima že pripravljeno celotno Sveto pismo na traku in ga je že začela predvajati tudi v Rimu. Je to serija predstav za okoli trideset tednov; v načrtu je tudi prestava v druge jezike (francoščina, nemščina, italijanščina in španščina).

STADLER
Möbel

stilo nad 30 naših deklet in fantov z g. kaplanom Adamičem s kolesi proti Miklavževem in Galiciji. Pri Pušnikovem Jozeju v Podkanji vesi smo spravili svoja kolesa in se malo spočili. Do Homeliš smo se peljali z avtom. Od tam pa, ko smo si ogledali krasno ležeče umetno jezerce, smo se podali peš naprej do Kališnika. Kališnikov gospodar, g. Janko Olip, so nam gostoljubno dali na razpolago hišo za prenočevanje. Večer nam je prehitro minil. Doživeli smo kresovanje — dijaki so ravno takrat zaključili sestanke — poslušali smo vesele in resne pesmi dijakov, ki so se porazgubljale v hladni večerni planinski zrak. Po večerji pa so nam Kališnikovi pripovedovali o strahovih in skoraj nas je bilo strah, ko smo se spravljali počivat. Nočni počitek je bil kaj kratek, saj smo se v nedeljo že ob pol štirih spustili v temo. Bili smo vsi veselega razpoloženja. Ko smo se že vzpenjali po strmi poti navzgor, so nas pozdravili prvi žarki vzhajajočega sonca in vlivali tudi v naša mlada srca pravo prazniško veselje. Po kratkem počitku vrh Obirja smo se zbrali okrog preprostega oltarja, katerega je kril mogočni obok brezmejnega neba.

Prva pomoč pri nezgodah z elektriko

Vedno pogosteje beremo o nezgodah z električnim tokom. Pogosto zahtevajo celo smrtnih žrtev. Sicer je bolje paziti kot zdraviti. Če pride do nesreče, pa upoštevajte naslednja navodila:

Najprej prekinemo tok s tem, da izklopimo stikalo, odvijemo varovalko ali povzročimo kratek stik. Potem ponesrečenca oprežno osvobodimo nevarnega dotika z električno napeljavo; uporabljati smemo suhe, lesene predmete (palice, letve). Reševalci naj bodo na izoliranih podlagah, najbolje na suhih lesenih deskah, preden ponesrečenca povsem ločimo od električne napeljave. Oprijemamo lahko suho obleko. Ponesrečenca ne prijemamo za golo kožo.

Nezavestnemu ponesrečencu moramo nuditi takoj (vsaka minuta je dragocena) prvo pomoč z umetnim dihanjem.

Kako rešujemo?

— Ponesrečenca položimo na trebuh, tako da je ena roka iztegnjena nad glavo, druga pa upognjena v kolencu. Na upognjeno podlaket mu položimo glavo z licem navzven, tako da sta usta in nos prosta za dihanje. Takoj odstranimo predmete, ki bi mogli ovirati dihanje (umetno zobovje, cigaretni ogorek in dr.).

— Ob ponesrečencu poklekamo tesno ob stegnih tako, da so kolena nekoliko nižje od bokov. Nato položimo dlani rok na stranska spodnja dela prsnega koša, toliko da se mezinica ravno še dotika spodnjega rebra in da se konci prstov ne vidijo.

— Stegnjene komolce nagnemo počasi naprej, tako da prenesemo težo svojega telesa postopoma na ponesrečenca. Ta gib umetnega izdih mora trajati približno dve sekundi. Ob koncu tega giba morajo biti naša ramena navpično nad zapetjem, ne da bi pri tem upognili kolence.

— Potem se hipoma nagnemo nazaj in pri tem opustimo sleherni pritisk na ponesrečenca; hkrati pa pridemo ponovno v začetni položaj, ki smo ga opisali. Ta gib umetnega vdih traja zopet čez dve sekundi, nakar se ponovno nagnemo naprej v položaj za umetni izdih. Umetno dihanje na ta način nadaljujemo.

— Umetni izdih in vdih naj trajata skupno od 4 do 5 sekund. Med umetnim vdihom si moramo sprstiti mišice, da se ne bi med reševanjem prehitro utrudili.

— Umetno dihanje opravljamo brez prestopka 4 ure ali tudi dlje, če je to potrebno. (Dokler pri reševanju ponesrečenec ne pride k zavesti, ali dokler zdravnik ne ugotovi smrti). S temi gibi ne smemo prenehati, čeprav se morda menjata reševalca ali pa moramo ponesrečenca iz nujnih razlogov prenesti drugam. Med reševanjem mora ostati ponesrečenčev telo toplo. Zato ga pokrivamo s toplimi odejami, s posodo s toplo (ne vrelo!) vodo med stegni. Ponesrečencu v nezavesti ne smemo vlivati v usta nobenih tekočin.

— S ščegetanjem stopal s krtačico, rahlim udarjanjem po licu in klicanjem po imenu med reševanjem z umetnim dihanjem pospešujemo obujenje k zavesti. Pri

Razsoljevanje mesa

Eden glavnih vzrokov, da se posušena svinina ne drži dolgo, da ima oster okus in da slabo diši ter razpada, kadar jo režemo, je v tem, da meso marsikje nasolijo in vložijo v kad, preden se popolnoma ohladi.

Meso se namreč kot slab prevodnik toplote hladi počasi in je v notranjosti še gorko, čeprav je bilo več ur na hladnem. Zato ga ne smemo nikdar nasoliti in vložiti v kad še isti dan, ko smo zaklali prašiča. Ležati ne sme na kupu, ne v topli sobi. Najbolje storimo, če obesimo posamezne kose za nekaj časa (24 ur) v mrzel zračni prostor ali če jih položimo v mrzli kleti na tla, pogrnjena s čistim prtom ali papirjem.

Vse, kar pride v dotiko z mesom, naj bo skrajno čisto (oseba sama, posoda in orodje). Snaga je prvi pogoj za uspešno konserviranje.

Posoda, v katero bomo vložili meso, mora biti snažna in ne sme prepuščati vode. Ne uporabljajmo kadi, v kateri smo kisali zelje ali repo. Nova hrastova posoda spremeni mesu barvo. Posoda za razsol naj ima na dnu čep in naj stoji na primerno visokem podstavku, da bomo lažje odtakali slanico.

Mesa ne smemo premalo osoliti, da se ne pokvari, a tudi ne preveč, da ne zgubi

nezgodah z električnim tokom nizke napečnosti pogostokrat drgetajo srčne mišice ponesrečenca. To drgetanje ovira krvni obtok. Potrebno je, da drugi reševalec med reševanjem z umetnim dihanjem s primernimi udarci in masažo v bližini srca pospešuje normalno delovanje srca.

— Če ponesrečenca obudimo k ponovni zavesti, naj leži, da obvarujemo srce prevelikega napora. Lahko ga okrepcamo s požirkom tople kave ali čaja. Ker se nezavestno stanje še lahko povrne, ponesrečenca še dalje nadzorujemo. Pri ponovni izgubi zavesti takoj nadaljujemo z umetnim dihanjem.

— Rane ali opekline, nastale pri nezgodah, je treba takoj poviti s prvim zavojem ali pa pokriti s sterilno gazo. Nadaljnja navodila izda zdravnik; po njih se je treba ravnati.

zanj značilnega okusa. Meso mladih živali manj solimo, drugače je po prekajanju tako mehko, da pri kuhanju razpade. Soli, s katero oribamo meso, lahko primešamo po okusu dišav in solitra. Sol povečuje mesu trpežnost, ker pronica v notranjost in izpodriva iz stanic vodo. Pri porabi solitra moramo biti zelo previdni. Dodamo ga zato, da dobi meso lepo rdečo barvo. Ako je solitra preveč, strdi površino mesa in tako ne more sol v notranjost. Meso je tudi kakor izsušeno in rado dobi pekoč okus. Prevelike množine solitra povzročajo tudi zastrupitve.

Dišave vplivajo na okus mesa. Sladkor omili oster učinek solitra in pospeši zorenje mesa. Za 50 kg mesa vzamemo 2½ kg soli, 2 dkg solitra, 10 dkg sladkorja, 2 žlici debelo zdrobljenega popra, nekaj brinjevih jagod, nekaj glavice stolčnega česna in nekaj lovorovih listov. Polovico pripravljene mešanice uporabimo za to, da vsak kos posebej temeljito odrgnemo. Posebno skrb moramo posvetiti gnjati in plečetu, ki ju je treba zlasti ob kosti močno nasoliti.

Nasoljeno meso vlagamo prav na tesno v pripravljeno posodo. Vmes natresemo brinjevih jagod, popra in česna. Drugo polovico solne mešanice kuhamo 1 uro. (Na pol kg soli vzamemo 3 do 4 litre vode.) Popolnoma ohlajeno slanico polijemo po mesu. Biti je mora toliko, da meso pokrije. Na vrh položimo nekaj desk in jih obtežimo. Ako postane slanica gostljata, jo moramo takoj zamenjati s svežo.

Kad z mesom naj stoji v mrzlem in temnem prostoru, najbolje v zračni kleti, kjer

Podjetje svari pred svojimi proizvodi

Alko-direktorji so zaskrbljeni, če potrošnja narašča

Podjetje, ki z velikimi časopisnimi oglasi svari pred svojimi proizvodi? Je to mogoče? Da, na Finskem.

Kadarkoli v deželi tisočih jezer potrošnja alkoholnih pijač narašča, obrazi direktorjev državnega alkoholnega monopola niso zadovoljni, ampak se jim kaže velika zaskrbljenost. Del dohodkov, ki jih državi dovaja alkohol, od časa do časa porabijo za to, da v širokih vrsticah malih oglasov svarijo pred posledicami alkoholizma, ALKO, to je alkoholni monopol, pa vseeno znaša 7,5 odstotkov celotnih dohodkov finske državne blagajne.

To državno podjetje vzdržuje v vsej deželi 108 prodajaln za alkoholne pijače. Cene so namenoma zelo visoke, da bi potrošnja zavrla. Kupec steklenice žganja dobi, ko plačuje, v roke listek, v katerem ga navdušujejo za abstinenco. Že leta sem se ALKO trudi, da bi Fini vzeli manj močnih pijač in prešli na vino in pivo. Kuhanje žganja »na črno« je razširjeno po celi raztreseni deželi. Najbolj seveda v oddaljenih krajih, kjer tudi ni trgovin za alkohol.

Državni alkoholni monopol ALKO je bil ustanovljen l. 1932 z ljudskim glasovanjem. Od tedaj je 543 gostiln in klubov dobilo dovoljenje točiti alkoholne pijače. Za trgovanje s pijačo so pristojne edino ALKO-trgovine. Delavci in kmetje imajo pogosto 250 km daleč do prve take trgovine. Vsak domačin, t. j. Finec mora biti v posesti »alkoholne« izkaznice, če hoče piti tako pijačo. Izpolnjeno 21 leto daje pravico do take izkaznice. Brez izkaznice pa lahko dobi vsak Finec z 28 leti, v gostilni, eno pivce.

Vsakokrat, ko finski finančni minister ugotovi v svojem proračunu primanjkljaj, navzven cene alkoholnih pijač in tako zamaši luknjo v državni blagajni. Žejni državljani si niti »železne rezerve« medtem ne morejo oskrbeti. Vsakokrat moreš kupiti le dva litra alkoholnih pijač. Kdor pa prepogosto obišče tako trgovino, mora slišati pridigo prodajalca. Na Finskem si nihče ne upa glasno izreči »na zdravje«.

Črno morje hočejo pretočiti

Sovjetski inženir Šulga je objavil obsežne načrte za spremembo Črnega morja, ki naj bi ugodno vplivala na klimo in gospodarski napredek raznih dežel. Po načrtu naj bi v glavnem zajeli del voda Donave, Dnjestra in Dnjepra in zgradili prekop v dolžini 400 kilometrov, ki bi odpeljal vodo v Azovsko morje, katerega bi zaprli z jezerom pri Kerču. Jedro Šulgove zamisli je pač, da bi ustavili letno odlivanje okoli 350 milijonov kubičnih metrov vode iz Črnega morja skozi Bospor v Sredozemsko morje.

Črno morje je sedaj pri Odesi za 30 centimetrov višje kot pri Carigradu. S temi velikimi deli bi Črno morje prenehalo biti hladilnik, kot ga nazivajo sedaj. Z znižanjem gladine Črnega morja bi dosegli, da se bodo v bodoče izlivala tople vode iz Sredozemskega morja v Črno morje.

Izvedba načrta bi vplivala tudi na klimo črnomoških dežel. Poletja bi postala daljša in toplejša, zime milejše in krajše. To bi omogočilo gojenje raznih južnih kultur.

Vrednost človeškega življenja

Japonski princ si je dal napraviti dvajset prekrasnih posod iz porcelana. Živel je le za to, da jih je občudoval. Nekega dne ubije služkinja po nepredvidnosti eno teh posod. Princ, ves razkačen, jo obsodi na smrt.

To zve neki princ podložnik. Stopi k njemu in mu reče: »Imam dragocen recept, kako bi popravil ubito posodo, ne da bi se poznala najmanjša razpoka. Potrebno je samo, da mi pokažeš vse cele posode.«

Princ ga odvede v sobo, kjer so bile shranjene oboževanje posode za svilenim zastorom. Podložnik privzdigne zaveso in z enim sunkom vrže vse posode na tla, da se razlete na tisoč koscev. »Če bi ostale te posode cele,« reče nato princu, »bi to lahko uničilo devetnajst človeških bitij. Zato vzemi življenje meni, da ne bo drugih nepotrebnih človeških žrtev!«

Princ je dobil razumel nauk, ki mu ga je dal ta mož. Spoznal je, da ne bi odtehtale vse zlate in izrezljane posode v njegovi palači niti enega človeškega življenja, pa je pomilostil njega in služkinjo.

Ljubi svoje telo!

Zato čuvaj, da ga ohraniš v zdravju in pametno ravnaj z njim!

Prehrana: Hrana nam ohranja zdravje in zmogljivost za delo. Stara modrost pravi: »Jemo zato, da bi živeli, ne živimo pa, da bi jedli.« Zdravniki pravijo, da kulturni narodi na splošno preveč jedo. Preprosti narodi shajajo s preprosto hrano in je tudi mnogo manj uživajo. Kitajci se še sedaj v mnogih pokrajinah hranijo samo z rižem. Niti kruha niso poznali in morali v očenašu moliti: Daj nam danes naš vsakdanji riž. Nekateri narodi Indije shajajo ob sami rastlinski hrani. Meso, alkohol, začimbe čimbolj odklanjaj!

Slabo je za voznika, če konja preveč krmi. Podobno je s tvojim telesom. Post ni izmišljotina zastarelosti. Slovišek naroča fantom: »Uživaj vsega po meri. Mlin zastoji, ako se preveč zasiplje. Nehaj, kadar bi se ti še ljubilo. To je zlata mera!«

Obleka: Zakriva telo; varuje pred škodljivimi vplivi mraza in vročine; je izraz duše in v okras telesa. Telesa pa ne smeš razvijati in mehkužiti. Nosimo se starosti in stanu primerno. Naj bi vedno bila lep, dostojanstven izraz lepe duše. Saj pravijo, da človeka že po obleki spoznaš...

Stanovanje: Če imaš svoje stanovanje ali vsaj svojo sobico, poskrbi, da bo dostojno in prijetno v njej; z veseljem boš vselej vstopil vanjo in s ponosom boš pripeljal tudi svojega prijatelja na obisk. Lahko je prav preprosto; mora pa biti snažno in urejeno. Na mizi, kjer bereš ali pišeš, ne sme manjkati rož. Marsikateri fant je začel posedati po gostilnah in barih tudi zato, ker ni našel v svojem zapuščenem in zanemarjenem stanovanju ničesar lepega, privlačnega...

Spanje: Oskrbeti si moramo toliko ur spanja, da moremo mirno in vedro opravljati tudi težka opravila. Trajno pomanjkanje spanja slabi živčevje in je kvarno za zdravje, ker slabi odporno moč telesa. — Pa tudi čez mero spati ni prav. Če si zdrav in nimaš preveč utrudljivega dela, je bolje, če si nekoliko utrgaš pri spanju; spal boš lepše

in upiral se boš z uspehom pomehkuženju. Neki vzgojitelj je vprašal: »Povej mi, kdaj vstajaš, in povedal ti bom, kako je s teboj.«

Utrjevanje telesa: Duša in telo bi morala biti enakomerno zaposlena. Že grški modrijani so tudi telesno delali. Gotovo ni prav, da celi stanovi delajo samo z duhom, s telesom pa skoraj nič. Ako hoče biti mlad človek na telesu in duši zdrav, si mora vsak dan poskrbeti primerno telesno delo. Če je mlado telo preveč spočito, mu grozi nevarnost padca. Sodobna mladina se navdušuje za šport in to je pohvale vredno. Za mlado telo je gibanje v športu, telovadbi, v turizmu, plavanju ndavse koristno. Potuj z odprtimi prsmi, odprtimi očmi in s čutečim srcem. Narava, ki je neizmerna v bogastvu, ti bo tisočero poplačala. Pri tem boš obogatel tudi na duši...

Dober izgled za želodčne bolnike

Kadar morajo zdravniki pogledati v človeški želodec, uporabijo gastroskop, precej debelo cev, ki jo potisnejo v požiralnik. To je seveda za pacienta precej neprijeten postopek.

Zelo verjetno pa je, da ga bo moč že v kratkem zamenjati s precej bolj prikladno napravo.

Na Fizikalnem inštitutu Tehniške visoke šole v Goeteborgu so izdelali gibljivo cev za prenos slik. V njej je preko 30.000 zelo tankih steklenih cevk, ki merijo v premeru le okrog 50 mikronov, torej toliko, kot nit v ženski nylon-nogavici.

Vse cevke imajo dvojne stene iz dveh vrst stekla z različnima lomnima količnikoma. Po vsaki izmed cevk se svetloba širi tako, kot to določa popolni odboj — odbija se na meji med obema vrstama stekla.

Na drugem koncu cevi nastane zato slika, ki jo sestavlja preko 30.000 bolj ali manj svetlih točk, torej slika, ki po kvaliteti nekako ustreza sliki na sprejemniku.

Hladilnike, pralne stroje, električne motorje in vse električne predmete pri

Johan Lomšek
Št. Lipš, Tihoja, p. Dobria ves

Plačila tudi na ugodne obroke

ne zmruže. Neprimerni so prostori, v katerih prebivamo. Meso enkrat ali dvakrat preložimo. Velike kose pustimo vselej na dnu in jih le obrnemo. Kosi s kožo leže na koži. Manjši kosi so razsoljeni v treh tednih, večji v štirih, gnjat, če je velika, pa v 6 do 8 tednih. Nezadostno razsoljeno meso je v sredini sivo, neokusno in netrpežno.

Nekateri razsoljujejo meso v njegovem mesnem soku, kar je precej težko izvedljivo, ker zahteva veliko dela in skrbi (suho razsoljevanje).

Meso, ki ga vzamemo iz razsola, obesimo za 24 ur na mrzel preprih, da se popolnoma odteče in osuši. Nikakor pa ga ne smemo splakovati z vodo, da se ne napoji in se ne zmanjša njegova trpežnost.

Zanimivosti

Tkanine, kot na primer bombažne, bodo sedaj lahko prepojili s sredstvom proti neprijetnemu duhu, ki ga s potenjem povzroča telo. Gre za kemično snov, ki zamori bakterije in glivice. Navadno povzročajo neprijeten duh namreč bakterije. Kemično sredstvo je neškodljivo za telesno kožo, nima nobenega duha in ne spremeni niti izgleda niti barve tkanine.

P * I * S * A * N * O * * B * R * A * N * J * E

IVAN CANKAR:

LISJAK

Imeli smo mladega lisjaka, živel pa je priklenjen samo par dni. V bližini njegove kletke je ležal velik prazen sod. Nekega jutra sem prišel pogledat; žival je visela na svoji verigi preko soda, mrtva in trda. Ponoči se je bila vzpela na sod, spustila se na drugo stran ter obvisela. Rekli so, da je bila to gola nezgoda. Jaz pa sem prepričan še zmerom, da si je bila žival zadovoljno končala življenje; kajti odprte oči, dvoje svetlih opalov, niso razodevale prav nič strahu ali bolečine, temveč samo divje sovraštvo. Zalovali smo dolgo in odkritosrčno; zdi pa se mi čudno, da se niti v meni, niti v drugih ni zganilo ničesar takega, kar bi bilo podobno sramu ali kesanju.

Kmalu nato smo si kupili drugega lisjaka, še mlajšega, komaj par tednov mu je bilo. Mlad fant ga je prinesel v naročju. Živalca je bila nemirna in silno plaha; pogled svetlorumenih oči je bil poln začudenja; ali kadar je bliskoma švignil iz globokih jam ter se za pol hipa uprl v obraz človeka, se mi je zazdelo, da se je že budilo v njem poleg začudenja še vse nekaj drugega, globljega.

Za prvo noč smo spravili lisjaka v prazno kamrico poleg moje izbe. Stisnil se je v kot; njegove oči so žarko, čisto po mačje sijale iz teme. Ponoči me je vzdramil rezek, srđit, presekan glas: »Kéf, kéf, kéf — kéf, kéf...« V prvem trenutku, še v polzavesti se mi je zdelo, da laja žival prav tik moje postelje, da se je bila vzpela s prednjima nogama na odejo. In to ni bil lisjak, temveč bila je vsa druga, mnogo večja žival, na pol smešna, na pol odurna, kakor strašijo človeka v sanjah. Spreletelo me je temno: »Pojdi, kamor ti je pot... ali sem te jaz ohromil?... Zalajalo je vdručič, močnejše in rezkeje in zavdihnil sem potolažen: »Saj je samo lisjak!... Vstal sem, stopil k durim ter jih odpahnil natihoma. Vse je bilo tiho in mirno; iz kota se je bleščalo dvoje rumenih luči.

Drugi dan smo postavili lisjaku prostorno bajtico kraj vrtno ograjo. Priklenili smo ga na dolgo verigo, tako da bi se lahko izprehajal. Toda izprehajal se ni. Časih je pogledal skozi vratca koničasti, nežni gobček, pa se je skrnil nemudoma, če se je prikazal človek. Šele kasno pod večer sem ga spet lotil zunaj ob ograji; veriga je zarožljala, izgubil je ter se stisnil v najgloblji kot svoje kajbe. Videl sem, da je bil razgrebel prst kraj plota. Zjutraj sem mu nesel kruha, v mleko nadrobljenega, lisjaka pa ni bilo od nikoder.

»Hej, lisec, lisjaček!... Veriga je bila močno napeta, pod globoko izpodkopanim plotom je držala naravnost na vrt. »Hej, lisjaček!« Zgrabil sem za verigo, ali tedaj se je napela še močnejše, tako da se je pre-

maknila in zazibala kajba, kolikor je bila težka. Ko sem potegnil z vso silo, se je prikazal izpod plota koničasti gobček; držal se je postrani, dlaka krog ovratnika je bila vsa namršena, oči so buljile nekam motno, morda v otopeli grozi, ali v otopelem srdu. Izpustil sem verigo ter sem šel pogledat na vrt. Koj onstran plota si je bil lisjak čez noč izkopal tako prostorno jamo, da bi se lahko ves skrnil vanjo. Bilo je, mislim, naporno delo.

Kmalu smo ga začeli pitati s svežim, krvavim mesom. Kadar sem mu ga prinesel, se ni več skrival v kajbo, temveč prišel mi je naproti ter se trgal na verigi. Zgrabil je najprej en sam kos, pobegnil v kolibo, na pragu pa se še ozrl, če gledam za njim. Tisti pogled ni bil prijazen, kaj šele hvaležen; prav nič pasjega ni bilo v njem. Nato se je vrnil še po drugi in po tretji kos ter pobegnil z vsakim posebej. Jemal je pač iz roke, toda hlastno, plaho in drzno hkrati — zver, ki si jemlje sama in ne mara darov.

Dekla je imela koklje in piščance natančno preštete. Nekega jutra, ko jih je pitala, je pogrešila najlepšo grahasto puto. Izgnila je brez sledu. Prikrivala je v vežo, nato smo se napotili k lisjakovi kolibi. Stal je na pragu ves miren, gledal je nedolžno kakor nikoli, zdelo se mi je celo, da narahlo pomežikava, kakor da bi se mu bleščalo. Preiskali smo dodobrega ves kolobar krog kolibe, pa nismo našli kurjega perjiča, niti najmanjšega.

»Kar scela je vendar ni pogoltnil... s kljunom in perjem!«

Ali sum je ostal in iz suma se je porodila nezaupljivost. Preselili smo lisjaka v samotni kraj, v zatišje pod verando, kamor kokoši po navadi niso zahajale. Tam blizu je bila lesena koliba, kjer smo imeli kunce. Nekoč sem stopil iz veže na prag, da bi pogledal zaradi vremena. Izpod verande so se glasili zamokli udarci; potrkavalo je v enakomernih presledkih, kakor da bi tam kje daleč tolklo kladivo ob duri ali ob plot. Lisjak je bil z vso divjo močjo privlekel svojo težko kolibo do kolibe kunccev. Ko je bi premeril in preudaril, kje je les najtanjši, je počenil, se vzpel s s prednjim delom života ter se zagnal v tenke duri, naravnost z gobcem; zagnal se je vdručič, vtretjič. Vratca so počila, odprla se je ozka špranja.

»Hej, lisjaček!«

Komaj da se je malo postrani ozrl, neprijazno kakor človek, ki ga nadležen tujec moti ob važnem opravilu; in zaganjal se je dalje, enakomerno, z neugnano silo.

Da bi se vrata navsezadnje le ne udrla ter da bi se res ne lotil kunccev, smo ga spet preselili za vrtni plot, verigo pa smo

mu za polovico prikrajšali. Občutil je, da je obsojen v tesnejšo ječo, zato je bil njegov pogled še bolj sovražen in odljuden. Posebno čudno se mi je zdelo, da ni več lajal; niti ponoči ni bilo glasu; molčal je trdovratno, kakor tisti po nedolžnem obsojeni, ki so bili spoznali, da bi jim kričanje in razgrajanje nič ne pomagalo. Ščasma nam je bil skoraj popolnoma tuj, tudi meni; zdelo se mi je, da živi v drugem svetu, ki ga ne poznam; in da bi se zgrudil od osuplosti in groze, če bi ga spoznal.

Sedel je kraj plota ves miren, košati rep je bil v krasnem loku položil na tla. Skozi široko špranjo, ki si jo je bil sam izkopal in izgloidal, je strmel dol na vrt, na zelene loke pod njim, na daljne gozdove, ki so bili čudežno prečeti od jutranjih sončnih žarkov. Blizu lisjaka in njegove kolibe so brskale kokoši po pesku. Ni se zmenil zanje, niti trenil ni; vse je kazalo, da

Karel Rojšek:

Izlet v pomladna narava

(Nadaljevanje)

Poslovil sem se od prijaznega kraja in se odločil, da jo mahnem na Vransko, še k deseti maši. Velikonočno vzdušje je vladalo povsod, pa naj si šel mimo bajte ali ponočne hiše. V nos te je ščegetal »žegen«. Duh prekajenega mesa, hrena, jajca in kolača, ki ima v tem času, posebno »aromo«. Tudi na Vranskem je bila cerkev nabito polna, tudi tukaj je mogočno odmevala »Aleluja« in segla v zadnji kotiček človeške duše. Po maši je pred cerkvijo še zmirom »Preklic« kot je bil nekdanj, sicer malo obrnjen, vendar pomen je isti. No, potem pa hajdi h Križniku. Gostilničar, ki je bil obenem organist, je vodil gostilno, kar jaz pomnim — gotovo okrog 50 let. Tukaj se zbira cvet kmečkega ljudstva, in če hočeš priti tajnosti kmečkega življenja do dna, potem se moraš oglašiti pri »Križniku«. Tam za mizo pozabiš vso krizo. Tudi midva z bratom sva zavila noter, saj to je že stara navada, ki se ji ne smeš izneveriti. Sam kmečki cvet, garači v pravem pomenu besede, ki se ubijajo od zore preko mraka v pozno noč. Delapust jim je samo nedelja, takrat nimata naš »Savinčan« na polju nič opraviti, razen sušenje sena, če vreme tako nanesce. Prisedla sva na levo k drugi mizi, v kot, kjer je se podpiral svojo dušo Brinjevc in Prapreč. No Joža, sem se usedi, se mava nekaj za poment zaradi »fure«, Joža je namreč »furman« in ga pozna vsak kmet in lesni trgovec daleč na okoli in ni hriba ali grape, da bi jo ta ne poznal. Ko sta načela pogovor o lesu preko polja in senožeti, sem jaz užival. Užival sem dvakrat, prvič dobro vince, ki ga točijo, drugič pa sem kar požiral pogovore v pristnem savinjskem narečju.

jih v svoji zamaknjenosti ni opazil. Lep dolgokrak piščanec se je bil pribrskal in prizobal tik do njega. Lisjak se je razgledaval po vrtu, po lokah in gozdovih, Ali bliskoma, hitreje od misli, je planil lisjak ter zgrabil. Niti videti nisem mogel, kako se je bilo to zgodilo; perje je frčalo po zraku; piščanec ni imel časa ne prilike, da bi kričnil...

Malo dni kasneje sem se napotil z doma. Ko sem se vrnil, ni bilo lisjaka več v kolibi, samo dišalo je še po njem. Pred mojo izbo je ležala na preprogi nabasana žival, lisjaku podobna. Dlaka je bila zmršena, trdo štrleča, mrtva; steklene oči so buljile topo in neumno. Ubile so ga bile ženske.

Med obedom sem vprašal:

»Zakaj ste to storile... kako ste mogle to storiti?«

»Če pa je piščanec kradell«

Takrat smo obedovali ocvrte piščance. —

Pogovor je nanesel tudi na prodajo kmečkega posestva, ki mu je prišlo na boben, a po Jožetovem mnenju malo predrago. »Lej ga, moj duš, več de raj kupim na polju za ta dnar, se mi ni treba peklit s tisto ilovco tam gor,« je dejal.

Rdečelična hčerka Ivanka, ki je tu in tam posegla vmes s pravdo kmetско modrostjo, je s povzdignjenim glasom dala »kontrolno« mojemu spremljevalcu. »Ej kuš Jože, al pa veste, da rodi pšenica na ilovni zemlji bolj kot pa pri vas na polju.« Joža je preobrnil pogovor na les. Jaz bi bil najraje skočil pokoncu, si popravil »frizuro«, če bi jo še imel, in pritisnil temu dekletu poljub na tista rdeča lica, ki še niso nikdar okusila šminke, poljub dekletu, ki v znoju vztraja, pri sušenju sena, pri žetvi, v hlevu, pri kidanju gnoja, in bo vztrajala tudi, ko bo omožena z dobrim ali slabim možem, s kopico otrok, bo podpirala tri ogle doma. Dokler bodo v naših družinah takšna dekleta, ne bo propadel kmečki stan.

Iz tega premišljevanja me je dregnil Joža rekoč: »Poglej tja, k onile mizi pri oknu! Ali poznaš tistale dva? O tristo Matičkov, to sta pa Trbovca. Kot pred 50 leti, malo skrivljena, nekaj več gub, in ona ima sive lase, toda ponos še tisti, kot takrat, ko sem jaz kot pastirček, okušal dobro in slabo, to se pravi, poleg okusnih žgancev, zelja, fižola in mlečne kaše tudi palico, ki je bila v tistih časih, glavno vzgojno sredstvo. Nalil sem v kozarec božje kapljice in se približal njegovi mizi. »No oča, takole ga midva še nikdar nisva skupaj pila, ali me kaj poznate?« Stari me je premerjal in ogledoval od nog do glave ter končno prišel do zaključka, da sem podo-

(Nadaljevanje na 8. str.)

IVO ANDRIČ:

8

Zgodba o tlačanu Simanu

Siman pa nima ene same misli. Jezen je na gosposko in na postavo in na ves svet nasploh, nekako pa je tudi zadovoljen, da se spet dela vrtnec okrog njegove osebnosti in da bo imeli priložnost, da bo spet govoril o svojem sporu z gospodarjem in o svoji »pravici«, posebno pa ga preseneča in spravlja v začudenje Vasova nepričakovana sprememba. Če se že iz Vasa Genga v kratkem trenutku naredi tole, kaj potem more biti iz drugih ljudi? Vaso Genga — cesarstvo E, prevzema ga, da bi ga bilo konec od gnusa, da bi pljunil na vse. In kako naj neki človek obstane in kam naj zbeži in se umakne, če bi mogel vsakdo izmed teh, ki hodijo mimo, postati — Avstrija?

Toda vse te misli se mahoma umaknejo. Siman se spomni, da nosi za pasom zganjeno prošnjo, in otrpne. Preiskali ga bodo in našli ta nesrečni papir, potlej pa ne bo mogel utajiti svoje namere, da bo počakal nadvojvodo in mu izročil prošnjo. V tem trenutku sta šla ravno čez Latinski most. Začel si je dozdevno popravljati pas in, ko je bil že konec mostu, se je povsem naslonil na ograjo, kakor bi se hotel opasati, in je hitro, a nerodno vrgel papir čez ograjo v vodo. (Ta kmečka nerodnost je ena izmed velikih šibkosti v njegovem vednem.

zdaj odkritem, zdaj prikritem boju z mestom in z meščani.)

Papir se je v letu razprostrl in padel v negibno plitvino. Vaso je stekel okrog ograje in z nizkega zidu skočil v vodo, ki ni bila niti do členkov. Toda za njim je stekel in ga dohitel Siman. Roke so se jima pomešale nad papirjem, ki se je tako zmocen pretrgal na dvoje.

Ko sta zlezla na cesto, otresajoč se vode in godrnjajoč, je Siman sitno vrgel na tla svoj del prošnje, Vaso pa ga je pobral. In sta odšla po Bistriku navzgor.

Vaso ni odmaknil očesa od kmeta. Siman pa je trepetal; še tisto malo pameti in vsa slepa moč v njem, vse se je spremenilo v divje kljubovanje in odločnost, da se bo spoprijel in dajal z vsako silo. Bil je gluhi in oslepljen od kljubovalnosti in, ko bi zdaj odtrgali od njega kos mesa, bi ga najbrž, se mu dozdeva, nič ne zbolelo. Hitro stopa, kakor da on vodi, pred očmi pa mu pleše Bistrik; številna okna na visoki Hendinovi hiši, v kateri je zdaj »redarstvo«, se svetijo in prelivajo kakor voda, v katero bo moral zdaj skočiti, pa ali izplavati ali utoniti.

Čakala sta več kot eno uro na dolgem hodniku. Mimo so tekali uradniki v civilu in v uniformi, s spisi pod pazduho, mimo je nič kolikokrat prišel debeli sluga Pešo. In nihče ni Simana niti po naključju pogledal, kaj šele, da bi mu bil privoščil besedo.

Po dolgosti čakanja je Siman videl, da ga mislijo peljati pred samega zaupnika. Tega zaupnika, splošno znanega gospoda Kosta Hermana, je poznal tudi osebno, ker so ga nekoč že prignali predenj. Tisto je bilo po prvi sodbi okrognega sodišča, v času, ko je Siman uganjal svojo trmo. Tedaj ga je zaupnik poklical in ga resno opomnil, naj se ne zaletava v Ibraga, ker tega postava ne dovoli, o njunem sporu pa bo »višja oblast izrekla svojo besedo«. In višja oblast je izrekla svojo besedo in Siman od tistihdob ve, da je ta gospod Kosta prijatelj gospodarjev.

Nazadnje so ga odvedli pred zaupnika.

Ko je Siman tistikrat prvič »skupil svoje« od njega, je bilo v prazni sprednji sobi te velike zgradbe, tako mimogrede. To zdaj pa je bila prava pisarna zaupnikova. Prostorna, svetla soba, zagrnjena s preprogami, z opravo, kakršne Siman ni še nikoli videl, z nekimi napravami na steni in na mizi, ki jim ni mogel uganiti ne namena ne izvora. In vse tako čisto in urejeno, da je plašilo in begalo človeka in da kmet ni vedel, kam bi z rokami in z nogami, marveč je s strmenjem gledal svoje velikanske okorne opanke, lice mu je gorelo in najrajši bi bil videl, da bi zdajle nekdo zavpil, da so ga po pomoti pripeljali sem, in da bi ga odvedli v kako preprostejšo pisarno.

Siman je po svoji nesrečni navadi, da je mešal pomembno z nepomembnim in da ni razlikoval bistvenega od postranskega,

premišljeval samo o tej zanj neverjetni in nezemski snagi in čudoviti ureditvi. »Nebesa na zemlji, gosposko življenje,« je preudarjal. »To je Avstrija!« In zaničljivo in bežno je pogledal Vasa Genga, ki je okoren in tog stal »mirno«.

Za mizo je sedel Kosta Herman v temni uniformi. Ni vpil, ni ganil niti z mezinem. Obraz mu je bil miren, bel, z majhke no rahle rdečice, lasje črni, gosti, prav taki kratki brki. Za naočniki brez okvira je imel svetle, temnomodre oči, a so spreminjale barvo, ker so se v trenutku, ko je zaupnik zastavil vprašanje, pomešale z gornjim robom naočnikov in ustvarjale oster in nečloveško miren in prodoren pogled.

»Nočes dati miru, Siman?« je strogo rekel zaupnik in ga gledal s tistim pogledom oživelega stekla in steklenih oči. In videti je, da vse ve, ker našteva Simanu, kako je izgubil zemljo in hišo in se vdal pijači in klateštvu po mestu, dozdevno nadaljujoč svoj spor z gospodarjem, čeprav ve, da je to razsojeno in odločeno, in da se je zdaj odločil, da bo vznemirjal celo največje osebnosti s svojimi neprimernimi in neopravičljivimi prošnjami. Skratka: na slabo pot je zašel in če se ne bo ovedel in vrnil h kakemu delu, ne bo dobro končal.

Kakor hitro se je zaupnik dotaknil vprašanja Simanove »pravice«, je kmet pozabil na svoje strmenje in se začel strastno in brezobzirno prerekati. (Dalje)

Pri nas na Koroškem

VOGRČE

(Nadaljevanje s 4. str.)

Igre z igro »Genovefa«. Igra je po povesti Kristofa Schmidta priredil g. župnik Alojzij Vauti l. 1922. Potem so jo igrali na mnogih odrih, tudi v Vogrčah pred 30 leti. Kako pa ljudi še vedno zagrabijo usoda nesrečne Genovefe in njenega sinčka, pa najbolj dokazuje obisk igre. Dvorana je bila kar premajhna za to priliko. Ljudje niso bili razočarani, ampak presenečeni nad lepo igro, krasnimi srednjeveškimi oblekami in lepim odrskim pozoriščem. Težo igre je imela seveda Genovefa in jo je res tako lopo igrala Miklavčeva Anči, da so bili ljudje do solz ginjeni. Petrov Peter je bil kot Boleslav zelo ponosen na to svojo vlogo in jo je pogumno in dobro igral.

Hvaležni smo vsem, ki so toliko žrtvovali, da smo zopet na našem odru od naših igralcev podano lepo igro uživali. Se priporočamo še za naprej!

DOBRLA VES — LOVANKE

(† Helena Šajn)

Da marljive, delavne, skrbne Čemrove mame ni več med živimi, kar ne moremo verjeti. Tako hitro je napredovala bolezen, da se še posloviti nismo utegnili od nje. V jeseni se je prehladila in bolehalo nekaj tednov in preganjala bolezen iz enega uda v drugega, slednjič je udarila bolezen v levo nogo s tako silno bolečino, da se je niso smeli dotakniti in ne premakniti. Tako je bila priklenjena na posteljo 14 dni, dokler je ni rešila neizprosna smrt. Ravno na božično biljo, na kvatno nedeljo, smo jo spremljali na njeni zadnji poti. Kljub snežnim zametom in mrazu je bilo ogromno ljudstva pri pogrebu. Doma je bila iz narodno zavedne in krščanske Topličeve družine. Bila je namenjena, da bo šla k bratu duhovniku, ki je bil takrat še kaplan, za gospodinjjo; silno se je tega veselila in se z veseljem učila šivanja in kuhanja. A Bog je obrnil drugače, brat kaplan si je nalezil pri bolniku tifus (Kopftifus) in je po par dneh boleznimi umrl kot žrtev poklica. Silna je bila žalost v družini, a najhujše je žalovala Lenka. Minula so leta, preden se je znašla spet v življenju. Za zakon se je težko odločila, a končno je le rekla »ja« sosedu Čemru. 21 leti je preživela v srečnem

zakonu in 21 let je bila vdova. Otroci so bili še nedorasli, ko je umrl oče; sama jih je morala vzgajati in gospodariti. V zadnji vojski je padel njen najmlajši sin, ki je bil že blizu mature in ga je namenila za duhovnika, kar si je vedno želela. Bila je žena dela in molitve, žive vere in velike ljubezni do doma, do naroda, do Cerkev in Boga. S tem je bila kos življenjskim preskušnjam, ki ji niso prizanašale. Bila je darežljiva potrebnim, veliko in z veseljem je darovala za dobre namene in za popravila cerkve v Dobrli vasi in na Gori, ki so ju zadnja leta prenavljali. Kot spomenik, ki si ga je pripravila na Gori, je prenovljeni tabernakelj, čigar stroške je ona prevzela. Vsa leta je bila naročnica krščanskih listov, Delcelje, Kronike in Mohorjevih knjig ter Vere in doma, ki so jih v družini vsi radi brali in s tem utrjevali svojo krščansko in narodno zavest. Naj bi to ohranili tudi še vnaprej kot svetinjno rajne mame!

Mil. g. kanonik Zechner, ki so pogreb spremljali od hiše žalosti, zanjo darovali sv. maše in se v ganljivem govoru od nje poslovili, so pač dali pogrebnim opravilom najlepši slovesni pečat, kar naj jim ljubi Bog bogato poplača. Prizadetim iskreno sožalje. Mama pa naj počiva v miru, kajti njena nešteta dobra dela gredo z njo.

Slovensko-hrvaški pies na Dunaju

Minuli teden sta priredila kluba slovenskih in hrvaških študentov na Dunaju skupen družaben večer s plesom. V lepem številu so se zbrali Slovenci in Hrvati k prvi takšni prireditvi po drugi svetovni vojni. V do zadnjega sedeža napolnjeni dvorani sta pozdravila predsednik Kluba slovenskih študentov, Feliks Bister, in predsednik hrvaških akademikov, Ante Fázekas rojake in častne goste. Zahvalila sta se sotrudnikom, predvsem č. g. patru Tomažiču, ki je doprinesel bistven del, da je ta prireditev uspela.

Dva para sta otvorila ples in že so se vrteli po melodiji valčkov, polk in modernih ritmov mladi in stari. Pri srečolovu, petju in predvsem plesu je trajalo veselo razpoloženje do ranega jutra.

Upajmo, da ta lepa domača prireditev ni bila zadnja, temveč da se bomo srečali prihodnje leto v še večjem številu.

Športni kotiček

Kvalifikacijske tekme smučarskega društva DSG-Sele

Pri lepem vremenu in dokaj dobrih snežnih razmerah so se v nedeljo, 14. januarja vršile in Selah kvalifikacijske smučarske tekme. Da je tekmovanje tako dobro poteklo, se moramo zahvaliti predvsem g. učitelju Antonu Hriberniku, preč. g. kaplanu Ivanu Matku, predsedniku društva Feliksu Ogrisu in Ferdinandu Pristovniku. Napetost tekem pa so povečali še številni gledalci. Izmed starejših — torej iz splošne skupine — se je odlikoval Oraže Maks, ki je v splošnem zaporedju zasedel 1. mesto v veleslalomu in 2. mesto v slalomu. Oraže Maks je že prejšnjo nedeljo prikazal svojo zmogljivost v tem športu in sicer na Golici (Koralpe), ko je kljub zadnji štartni številki 167 ob teh snežnih razmerah zasedel 16. mesto v splošni skupini. To 16. mesto nam pokaže še več, če pomislimo, da je bila proga tako težavna, da so celo najboljši koroški smučarji, kakor Lippautz in Sodak, padli in da je izmed 170 tekmovalcev doseglo samo 90–100 tekmecev cilj.

Izredno slab dan pa je imel Herman Užnik, na kateroga so tekmovalci in gledalci polagali največjo pozornost; da celo tako je bilo slišati, da mu »ne uide zmag«. In res je vozil z zelo dobrim vmesnim časom, ko ga je prav tretji ovinek pred ciljem »vrgele«. Prvo mesto v slalomu in drugo v veleslalomu in tako zmagovalc kombinacije pa je bil rutiner Maks Pristovnik. Veliko je on pridobil za tekmovanje pri smučarskih tečajih za najboljše koroške tekmece v Lienzu in na Reibeku, kjer je bil tudi Herman Užnik. Nadaljni Selani so letos uživali še (osemdnevni) slalomtraining v Luggau: Maks Stern, Tomaž Roblek in Erich Užnik. Vsem tem se je zelo poznal napredok od lani na letos; posebno

veliko so pridobili na tistem stilu, v katerem vozijo vsi boljši tekmeči.

Pri tekmah pa smo odkrili še druge smučarske talente in sicer prav mlade, kot enajstletni Erich Travnig, ki že zdaj kaže dobre pogoje in lep, miren stil, in druge.

Rezultati veleslaloma:

Mladinci I (od 10. — 12. leta): 1. Erich Travnig, čas 1.11,0 sek.; 2. Anton Olip, 1.18,3.

Mladinci II (od 12. — 14. leta): 1. Hubert Ogris, 1.06,3; 2. Marijan Roblek, 1.20,3.

Mladina I (od 14. — 16. leta): 1. Tomaž Pristovnik, 0.55,3; 2. Tomaž Travnig, 1.02,2.

Mladina II (od 16. — 18. leta): Maks Pristovnik, 0.50,8; 2. Erich Užnik, 0.53,8.

Juniorji: 1. Maks Stern, 0.54,0; 2. Herman Užnik, 0.58,7.

Splošna skupina: 1. Maks Oraže, 0.50,7; 2. Anton Oraže, 0.55,7.

Splošno zaporedje se glasi: 1. Maks Oraže; 2. Maks Pristovnik; 3. Erich Užnik; 4. Maks Stern; 5. Tomaž Pristovnik.

Rezultati slaloma:

Mladinci I: 1. Erich Travnig, 29,4 sek.; 2. Karel Pristovnik, 29,7.

Mladinci II: 1. Hubert Ogris, 31,3; 2. Marijan Roblek, 44,7.

Mladina I: 1. Tomaž Pristovnik, 26,1; 2. Tomaž Travnig, 26,6.

Mladina II: 1. Maks Pristovnik, 19,8; 2. Erich Užnik, 21, 8.

Juniorji: 1. Tomaž Roblek, 24,9. Ostali so bili diskvalificirani.

Splošna skupina: 1. Maks Oraže, 21,3; 2. Anton Oraže, 23,2.

Splošno zaporedje: 1. Maks Pristovnik; 2. Maks Oraže; 3. Erich Užnik; 4. Anton Oraže; 5. Roblek Tomaž.

Izlet v pomladno naravo

(Nadaljevanje s 7. strani)

ben Jožetu. Uganil je tudi, da sem tisti, ki ga še palica ni uklonila. Moško mi je stisnil roko in se poglobil nazaj v tiste čase, ko je še imel »polnomočje«. No vidiš Korl, zdaj sva pa s staro že na »auzigu« (na preužitku) in drugi gospodarijo. Trčili smo in napili eden drugemu. Naj vama Bog da še dolgo vrsto let, da bi v miru uživala sadove svojega truda. Čas pa teče, kot da bi ga nevidna roka gonila in posloviti sem se moral od vseh teh dobrih kmečkih ljudi, ker sicer bo doma sestra nervozno vihtela kuhalnico.

Najlepše je iti peš pod krajem, ali kakor pravijo nekateri, po zavrtih. Vse brsti, in z vstajanjem Gospoda, vstaja tudi narava. Marljive živalce mravlje so se zbudile iz zimskega spanja. Na tanko nit je privezal deček sveže pobarvano jajce in ga držal nad mravljiščem, da so ga živalice oblezle in pustile pikčaste sledove. Tudi to je umetnost zase. Ko sva z Jožetom končno le prišla domov, mi pride nasproti sestrična

iz Trbovelj z možem in otroci, ki je tudi že nisem videl četrto stoletja. Poteze iste kot nekdanj, mogoče par gub več, in kaj sem hotel reči, na starost gredo ljudje bolj narazen. Kar prehitro je potekel čas z kramljanjem. Pogovor se je sukala, bolj okoli Trbovelj, kjer je mož zaposlen. Prijeten, zgovoren človek, ki me je na marsikaj spomnil, saj sem tudi jaz nekdanj užival dobre in slabe čase tam. Ko sem se učil, je priletela tudi kakšna gorka okoli ušes, po hrbtu ali kamor je padlo, mi nismo bili takrat tako izbirični kot so danes vajenci, ko jim ne smeš niti upognjenega prsta pokazati. Pripetilo se je celo, da kak dan nisem nobene izkupil, je pa zato drugi dan bila mera dvojna, pa se je zravvalo. Pritoževali se nismo nič, le kam češ nasloviti svojo pritožbo, komu potožiti svoje gorje. Materi, ki mi ne more pomagati, in me samo pomiluje? Morda očetu, ki je ponavadi zavzemal stališče, da sem bil najbrž potreben brezove masti.

(Dalje prihodnjič)

FILMSKA OCENA

Bistrica v Rožu. — Sobota, 20. I.: Eine Nacht in Campione (III). — Veseloigra o treh ubogih potepinih, ki najdejo debelo denarico in hočejo s tem denarjem dobro živeti, a s tem izgubijo svojo brezskrbnost, zato se denarju raje odpovedo. — Nedelja, 21. I.: Verliebte Leute (III). — Veseloigra z brezsmiselnim vsebino. — Sreda, 24. I.: Insel der Sonnenfreunde (V). — Film o »zagovornikih« naravne nagote. Film odsvetujemo.

Borovlje. — Sobota, 20. I.: Der Adler vom Velatal (III). — Povprečen domovinski film s tihotapci in divjimi lovci. — Nedelja, 21. I.: Bis dass das Geld euch scheidet (IVa). — Denar skvari karakter moža, ki je postal bogat in s tem uniči svojo in družinsko bodočnost. — Torek, 23. I.: Gier nach Blut (IVa). — Ameriški pisatelj hoče napraviti konec divjim krvavim navadam domačinov na otokih Haiti in s tem pride sam v nevarnost. — Četrtek, 25. I.: Callaghan ist wieder da (IVa). — Francoski kriminalni film. Dvouden v vsebini.

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 20. in 21. I.: Hohe Tannen (III). — Domovinski film. — Sreda, 24. I.: Die nach Liebe hungern (V). — Nemoralni film iz Pariza. Film odsvetujemo.

Miklavčevo. — Nedelja, 21. I.: Ich zähle täglich meine Sorgen (IV). — Veliko hrupa okoli pojočega modnega ustvarjalca, ki po raznih zamenjavah najde končno pravo dekle. — Četrtek, 25. I.: Die nach Liebe hungern (V) — Glej Dobrla ves!

Kombinacija veleslaloma in slaloma:

Splošno zaporedje: 1. Maks Pristovnik, 1.10,6; 2. Maks Oraže, 1.12,0; 3. Erich Užnik, 1.15,6; 4. Anton Oraže, 1.18,9; 5. Tomaž Pristovnik, 1.21,4; 6. Hans Roblek, 1.27,0; 6. Tomaž Travnig, 1.28,8.

Tisti, ki so se priborili 1. ali 2. mesto v posameznih skupinah ali dobro mesto v splošnem zaporedju, gredo prihodnjo nedeljo na prvenstvo Koroškega DSG in na druge večje tekme v letošnji smučarski sezoni.

Kljub temu, da se je smučarsko tekmovanje v Selah šele pred nekaj leti začelo, se kaže velik napredok, ki sloni predvsem na občudovanju vrednem zagonu najmlajših.

HOKEJ NA LEDU

ZA CELOVEC IZGUBLJENO PRVENSTVO

KAC : IEV 1 : 6 (0:2, 0:1, 1:3)

S tem porazom so se razblinili upi na osvojitve prevega mesta. Atletiki se bodo skupno z ekipo Kitzbühla borili za tretje mesto in bodo verjetno tudi v tej borbi podlegli.

ŠPORTNIK LETA — REKORDER THUN

Metalec kladiva Thun, ki predstavlja edinega avstrijskega atleta mednarodne vrednosti, je bil izvoljen od predstavnikov domačega časopisa za najboljšega avstrijskega športnika leta 1961. Na drugem in tretjem mestu sledita Traudl Hecher (smučinja) in Karl Stotz.

SMUČANJE

PRVI USPEHI AVSTRIJSKIH ŠPORTNIK

Prva mednarodna preiskunja naših deklet v Grindelwaldu se je odlično končala. Prvo mesto v slalomu je zasedla mlada Mariane Jahn, smuk pa je odločila zase Traudl Hecher, ki je v kombinaciji zasedla drugo mesto z malenkostnim zaostankom za Nemko Heidi Biebl.

Nemško časopisje se je že na široko razpisalo o letošnji smučarski sezoni in — kot navadno — zopet pripisuje največ možnosti germanskim športnikom. Heidi Biebl je menda kar brez konkurence, pa tudi možki nameravajo odločno posekati Francoze, o Avstrijcih sploh ne govorijo. Prvi rezultati teh širokogrudnih »izjav« niso potrdili, vendar vsak malenkostno poznavalec razmer na zasneženih pojanah ve, kakšno silo zaenkrat predstavlja Nemci v zimskih športih.

Pilberk. — Sobota in nedelja, 20. in 21. I.: Kein Mann zum heiraten (III). — Veseloigra. Uspešen športnik hoče svoji nevesti in njenemu očetu dokazati, da zna tudi delati. — Torek in sredo, 23. in 24. I.: Junge mach dein Testament (IVa). — Gangsterski film. Pri nekem živinorejcu se po 10 letih pokaže njegov vojni tovariš, ki je prišel iz zapora. Moralni zadržki.

Sinča ves. — Nedelja, 21. I.: Kriminaltango (IIa). — Gaunerski trio hoče v odsotnosti posestnika prodati njegovo vilo, pa jih na zabaven način odkrijejo. — Sreda in četrtek, 24. in 25. I.: Begierde unter Ulmen (IVb). — Drama. Ženska med dveh možkoma. Z resnim premislekom. — Petek in sobota, 26. in 27. I.: Rosen für den Staatsanwalt (IV). — Znanec državnega pravdnika odkrije nek mlad možki kot nacističnega svetovalca pri vojaškem vojnem sodišču in s tem izgubi svojo službo.

St. Jakob v Rožu. — Sobota, 20. I.: Die Brücke des Schicksals (IVa). — Da bi si pridobil snovi za reportaže stori nek časnikar nekaj zločinov. S premislekom. — Nedelja, 21. I.: Der goldene Thron von Kalapur (III). — Divji in zabavni dogodki beguncev, ki morajo na svojem begu prestati mnogo nevarnosti.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek 19. januarja: Die Macht des Schicksals, opera Gin. Verdi, (premiera) — Sobota 20. januarja Der siebente Bua. — Nedelja, 21. jan., ob 15.00 uri: Banditenstreiche. — Sreda, 24. jan.: Die Macht des Schicksals. — Četrtek, 25. jan.: Der siebente Bua. — Petek, 26. jan.: Banditenstreiche. — Sobota, 27. jan.: Die Macht des Schicksals. — Nedelja, 28. jan., ob 15.00 uri: Der siebente Bua. — Začetek predstav ob 19.30 uri razen v nedeljo.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 15. I.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Znamka, zrcalo naših dni. — 18.00 Poje zbor France Prešern iz Kranja. — TOREK, 16. I.: 14.15 Poročila, objave. — Ura pesmi: Poje Zlata Gašperšič. — SREDA, 17. I.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 18. I.: 14.15 Poročila, objave. — Paberkovanje po lepi knjigi. — PETEK, 19. I.: 14.15 Poročila, objave. — Za našo vas. — SOBOTA, 20. I.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 21. I.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Nicht altern!

wollen wir alle. Jeder — ob Mann oder Frau — sollte deshalb rechtzeitig zu dem „Jungbrunnen der Natur“ greifen. Jetzt sind die Wirkstoffe des Knoblauchs, dem man von alters her eine verjüngende Wirkung nachrühmt, konzentriert in Weizenkeimöl gelöst, in den geruchsfreien Kapseln der Aktiv-Kapseln enthalten. Diese Kapseln dienen zum Ausgleich ungesunder Lebensweise zur Steigerung der körperlichen und geistigen Frische und des Wohlbefindens, vor allem auch im zunehmenden Alter.

Klosterfrau
Aktiv
KAPSELN

48 Kapseln 5,27.—
Kurpackung 150 Stk. 5,69.—
in Apotheken u. Drogerien

nach Dr. Doerenkamp

ZENITVENE PONUDBE

Želim poročiti poštenega, vernega in zavednega moža, ki bi hotel postati dober mož vdove, pravičen oče treh osirotilih otrok in skrben gospodar na s stroji opremljeni in dobro vpeljani kmetiji v Rožu. — Odgovori na upravo lista pod značko „Pod Karavankami“.

NA ŠVEDSKEM

Živi Slovenec, ki želi poznanja z dekletom iz Koroške in se z njo poročiti. Ima stalno zaposlitev, visok je 1,65 cm in je 34 let star. — Odgovori na upravo lista pod značko „Na Švedsko“.